

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKEGA GLASA IN NOVEGA LISTA 11. JANUARJA 1996

UMETNO NASPROTJE TRST - VIDEM

SLOVENSKA KULTURA ZA EVROPO

ANDREJ BRATUŽ

Bliža se dan, ko Slovenci slavimo svoj kulturni praznik. V Prešernovem imenu se zbiramo po dvoranah, šolah in društvih, da z besedo in pesmijo ohranjamo živ spomin na Poeta, ki je dvignil slovensko poezijo na evropsko raven, obenem pa tudi obračamo svoj pogled v bodočnost svojega naroda in njegovega duhovnega poslanstva. Vse to v skupnem imenu kulture, ki naj bo vsaj za nekaj časa res protagonist vsega našega dogajanja.

Kaj pa je pravzaprav kultura? Nemški kulturni zgodovinar in mislec Jakob Burckhardt o njej lepo pravi, da je "kultura vsota tistih manifestacij duha, ki imajo spontan izvor". Da je kultura vsekakor eminentno duhovnega značaja potrjujejo bolj ali manj vsi, ki o tem razmišljajo in ji posvečajo svojo pozornost. Taka kultura se odraža predvsem v znanosti, umetnosti, filozofiji in podobnem. Kultura pa je lahko tudi širši pojem. Delo, gospodarstvo, socialno delovanje, šport, razvedrilo in zabava - tudi to je lahko v nekem smislu kultura.

Politika je že od davnih časov dala neko politično kulturo. Kulturna politika in politična kultura sta gotovo pojma, ki se dopolnjujeta ne pa izključujeta. Slovenci smo na tem področju še mladi, saj v glavnem od pomladi 1848 bijemo svoj boj za Zedinjeno Slovenijo. Danes bijemo svoj boj za Evropo. Pa kakšno Evropo? Pred Palačo Evrope v Strasbourgu sicer že plapolata slovenska zastava. Čas pa je, da Slovenci tja tudi kmalu politično polnopravno pristopimo in to vsem vetom v brk ...!

Kaj smo dali ali naj damo Slovenci Evropi - danes? Gotovo ne zemlje ali nekaj hiš, kot bi kdo želel in pričakoval. Dati ji moramo kulturo, dati ji moramo to, kar je najbolj pristno. Dati ji moramo in smo ji tudi že dali v naši težki in preizkušeni preteklosti to, kar je tudi naš genij zmogel dati. Od Brižinskih spomenikov do Trubarja, od Napoleonsko Francijo zagledanega Vodnika do Prešerna pa vse tja do naše sodobne kulture. Pa ne samo književnosti, čeprav ima ta seveda že po svoji naravi svoje odlično mesto. Dali smo tudi Gallusa, Plečnika, Mušiča. In še bomo dajali. Naš zahodni zamejski slovenski prostor je danes dal tudi Pahorja in Rebulo, dva vidna Prešernova nagrajenca.

Naj sklenem te vrstice s Kosovelovo mislijo o "sili Nove Evrope" z "Novim človekom". Kraški pesnik sicer še dodaja, da "Evropa spi". Nova Evropa, ki jo mi danes pričakujemo, pa ne sme spati. Mora tudi aktivno sprejemati vase to, kar ji njeni narodi dajejo. Tudi slovenski.

ZAPEČKARJI NE BODO NIKDAR PROTAGONISTI

DRAGO LEGIŠA

"Če biješ boj za košček RAI-ja in za kratka radijska poročila v furlanskem jeziku enkrat dnevno, pomeni, da na tvojem obzorju nista več ne Maastricht ne enotna valuta. Pomeni, da se vračaš v preteklost, celo na kmete, saj furlanščine danes skoraj ne govorijo več niti v Vidmu".

VIDEM: Trg svobode v mestnem središču

Tako je te dni "modroval" uvodničar italijanskega tržaškega dnevnika in se s tem pridružil razglašenemu zboru skrajnežev, ki so bili začeli biti plat zvona in naznanjali Trstu veliko nesrečo, ker si je predsednik deželne vlade prof. Sergio Cecotti drznil na nekem srečanju, kjer ni nastopal uradno, označiti Videm za "moralno prestolnico" dežele Furlanije-Juljske krajine. Prav nič se nismo čudili, da je zaradi takšne predsednikove izjave zagnala v Trstu vik in krik znana peščica skrajnežev, saj je verjetno komaj čakala na priložnost, da se je spet lahko imela za žrtev. Takšna drža se ji je namreč do zdaj vedno dobro obrestovala, medtem ko Trst tudi po njeni krivdi čedalje bolj nazaduje tako v gospodarskem kot socialnem in moralnem pogledu.

Zelo pa se je treba čuditi, da je ta razglašeni zbor osebno odločno podprl

sam glavni urednik edinega tržaškega italijanskega dnevnika; poleg grobo žaljivih besed na račun furlanskega jezika najdemo v njegovih izvajanjih poskus popolnega izmaličenja vsebine dolgoletnih prizadevanj furlanskega ljudstva za priznanje in uveljavitev njegove jezikovne in narodne identitete. Kdor tako modruje kot omenjeni pisec, zgovorno dokazuje, da sta mu duh in bistvo Združene Evrope popolnoma tuja. Izven stvarnosti je namreč, kdor meni, da Združena Evropa zahteva od manjših narodov, da se odpovedo maternemu jeziku, ki je eden vidnejših zunanjih znakov njihove samobitnosti.

Prvenstvo Trsta, ki se na zunaj kaže predvsem v tem, da je glavno mesto dežele, ne bo prav gotovo v ničemer okrnjeno, ko bo javna radiotelevizijska ustanova RAI imela enkrat dnevno na sporedu radijska poročila v furlanskem

jeziku. Slovenci v Italiji prav dobro razumemo, zakaj in čemu zavedni Furlani tako odločno zahtevajo radijska poročila v svojem jeziku. Dobro namreč vedo, kako je za ogrožene jezikovne skupnosti izredno pomembna zlasti govorna beseda in kako je izredno važno, da se ta beseda sliši po tako mogočnem mediju, kot sta radio in televizija.

Predsednik Cecotti je kot zaveden furlanski razumnik upravičeno govoril o Vidmu kot svoji "moralni prestolnici", s čimer ni prav v ničemer ogrozil Trsta, ki je in tudi ostane glavno mesto dežele Furlanije-Juljske krajine, saj tako izrecno določa zakon.

Ko že to omenjamo, nas veseli, da se je k besedi oglašil tudi bivši predsednik ustavnega sodišča, bivši minister, Tržačan prof. Paladin in predvsem poudaril, da je dežela Furlanija-Juljska krajina dobila poseben statut tudi

in predvsem zaradi prisotnosti "etnične manjšine" (slovenske, namreč). Boja, ki ga bijejo Furlani za priznanje in uveljavitev svoje identitete, pa ni noben lokalizem, kot ga prikazuje uvodničar tržaškega italijanskega dnevnika, niti ne more biti izraz rivalstva med Vidmom in Trstom.

Kar zadeva nadaljnjo usodo Trsta, se nam zdijo na mestu besede, ki jih je napisal bivši tržaški poslanec Corrado Belci v reviji *Trieste oltre* decembra 1995. Takole pravi: "Luigi Sturzo, duhovnik nizke postave, a čigar ugled postopno raste, tako da ga uvrščajo med glavne osebnosti tega stoletja, je rojake na Jugu Italije pozival, naj postanejo protagonisti svojega preporoda in naj ne pričakujejo, da jim ga bo daroval Sever. Analogija lahko velja tudi za Tržačane". Protagonisti torej, ne pa sitni in nergavi zapečkarji, kakršni so člani razglašenega zbora!

02 Saša Rudolf
ZLO ZMAGUJE, ČE NI ODPORA

8. februar,
dan slovenske
kulture

03 intervju: Marij Maver
ČE NE BO SLOVENCEV...

04 Jurij Paljk
MOJSTER ECKHART

05 DAN KATOLIŠKEGA TISKA

06 Iva Koršič
VZNEMIRLJIVA PREDSTAVA SSG

07 Rafko Dolhar
DRUGA VOJNA V KANALSKI DOLINI

08 PRORAČUN TRŽAŠKE OBČINE

09 Ivan Žerjal
40 LET MLADIKE

10 Bernard Špacapan
PRORAČUN GORIŠKE OBČINE

12 Erika Jazbar
PODŽIGANJA POLEMIK

15 Erik Dolhar
INTERVJU: ANDREJ MIKLAVEC

ITALIJA

NAJHUJŠA POLITIČNA KRIZA V ZGODOVINI REPUBLIKE

Ko bodo bralci prejeli to številko Novega glasa, bo po vsej verjetnosti že znano, če bo predsednik republike razpustil parlament, tako da bodo za 14. april lahko razpisane državnozbornske volitve. V tem trenutku vse govori v prid takšnega razpleta politične krize, ki je po splošni oceni najhujša v vsej zgodovini italijanske republike. Lahko pa se zgodi, da bo državni poglavar poveril dosedanjemu ministrskemu predsedniku Diniju ali komu drugemu nalogo, naj sestavi vlado, kar bi pomenilo, kako obstaja možnost, da se oba glavna politična tabora, levo in desnosredinski, dogovorita za izvedbo natančnih ustavnih in institucionalnih reform.

Veliki italijanski dnevniki že mesece objavljajo v tem pogledu zelo črnogledne članke. Tako je pred dnevi milanski Corriere della Sera pisal: "Italijani smo po tradiciji in zavestno bili daleč od demokratično pojmovane politike. Ta namreč zahteva, da ljudje sodelujejo pri izbirah in tudi prevzemajo odgovornosti. V skladu z alibijem, da je politika nekaj umazanega, smo se Italijani razlikovali od drugih po tem, da smo drugim poverjali nalogo, naj odločajo". Nedolgo tega smo v istem dnevniku lahko brali: "Italija je dežela nečimrnih ljudi, ki radi zapravljajo čas in se grede politiko s prenosnim telefonom v roki, medtem ko je politika resna zadeva, mnogo resnejša in zapletena. Končno ne smemo pozabiti, da se o naši usodi že odloča izven državnih meja". In še: "Italija je dežela, katere vodilni sloj preživlja na vseh ravneh, ne samo na politični, najglobljo krizo na področju morale, kulture in omike. Iz te krize pa ne vidimo izhoda. To je zrcalo same oblike socialnih razmerij, političnega delovanja, informacije in celo poklicne kariere, kjer je videz važnejši od resničnosti".

Še bi lahko nadaljevali, a naj bo za danes dovolj. Pripadniki slovenske narodnostne skupnosti v Italiji imamo ob takšnem branju razlog več, da nimamo prav nobenega občutka manjvrednosti. Prav je zato, da smo zvesti lastnim koreninam, svojemu jeziku, kulturi, tradicijam. Tako bomo lažje izpopolnjevali svojo osebnost in bomo lahko tudi koristni člani širše družbe, sredi katere nam je usojeno živeti.

Dve leti po umoru treh kolegov tržaškega sedeža RAI: Saše Ote, Marca Luchette in Daria D'Angela, ostaja položaj v Mostarju še dalje napet. Granate sicer ne sejejo več smrti in razdejanja, napetost med Muslimani in Hrvati pa je ostala na sila nevarni stopnji. Čeprav je evropski upravitelj mesta ob Neretvi Kotschnik ob svojem prihodu poudaril, da mora Mostar znova

zadobiti nekdanjo podobno, se po vrsti atentatov in novih žrtvah nagiba k formalizaciji razdelitve, postavitve neke vrste berlinskega zidu, ki naj etniji zapre pot v vzhodni muslimanski in zahodni hrvaški geto. Na levem bregu Neretve razvaline in od strelav prerezane stene spominjajo na 10-mesečno bombardiranje. Na dvorišču med stolpnici, kjer je hrvaška granata ugasila življenje tržaškim časnikarjem, se zdaj igrajo

Spremembe v vladnih koalicijah v državah s preizkušeno in trdno demokracijo niso nič redkega in posebnega, ker so pač del politične igre in boja za oblast. Toda v Sloveniji ima razpad vladne koalicije drugačne, v marsičem izvirne razsežnosti, zlasti zato, ker gre za mlado državo, v kateri se demokracija, tudi zaradi ideoloških, političnih in drugih usedlin prejšnjega režima in sistema, stežka uveljavlja. Pri nas je tudi politična kultura še na nizki stopnji, boj za oblast pa srdit in brezobziren, zaradi česar se Slovenci čedalje bolj odvrtaajo od politike. Združena lista socialnih demokratov je z izstopom iz t.i. "velike" koalicije presenetila javnost.

Za odpravo koalicije sta se vsak iz svojih razlogov odločila Drnovšek, predsednik Liberalne demokracije Slovenije, in Janez Kocjančič, predsednik Združene liste socialnih demokratov, stranke, ki združuje predvsem nekdanje komuniste. Njuni potezi sta bili preiščeni in

SLOVENIJA / IZSTOP ZDRUŽENE LISTE

SLOVENIJA PO RAZPADU VLADNE KOALICIJE

MARJAN DROBEŽ

usmerjeni k volitvam v državni zbor, ki bodo predvidoma v mesecu novembru. Vprašanje upokojencev, ki naj bi bili po spremembah pokojninskega sistema prizadeti v svojih pravicah, in odstavitev ministra za gospodarstvo dr. Maksa Tajnikarja, osebnosti iz Združene liste socialnih demokratov, pa sta bila, menimo, le povod in opravičilo za spremembe v vladni koaliciji.

In kaj se bo v slovenski politiki in vodenju države dogajalo do državnozbornskih volitev? Bolj kot za napovedi gre za domneve in ugibanja. V okoljih dveh strank so optimisti. Če bo Liberalna demokracija zaradi odprave poračunov pri pokojninah na volitvah izgubila del glasov, bo slednje pridobila Združena lista socialnih demokratov. Torej bi glasovanje lahko okrepilo skupino pogojno levih ali levosredinskih strank, kamor sodita LDS in

Združena lista socialnih demokratov. Premier Drnovšek bo do volitev prisiljen bolj upoštevati politiko in zahteve Slovenskih krščanskih demokratov, ki ostajajo koalicijski partner v vladi. To je bilo razumeti tudi iz izjave Lojzeta Peterleta, ki je ob razpadu t.i. "velike" koalicije menil, da so spremembe zagotovile "večjo preglednost na slovenskem političnem prizorišču, saj bo odslej v politiki in vladi manj megle."

Po spremembah v vladni koaliciji je nastal povsem nov položaj zlasti za Socialdemokratsko stranko Slovenije in njenega predsednika Janeza Janšo. Kaže, da tega politika, ki ima občutno podporo v javnosti in pri volivcih, poskuša osamiti tako LDS kot Združena lista socialnih demokratov. Strategija Janeza Janše o tem, da bodo stranke slovenske pomladi dobile večino glasov na prihodnjih parlamentarnih volitvah, je očitno na trdi preizkušnji. Volilna premoč

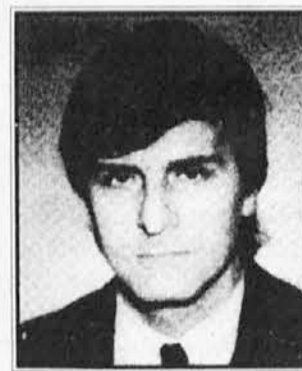
omenjenih strank je nemara še zmeraj mogoča, čeprav se menda tretjina volivcev v Sloveniji še ni odločila, za katero stranko bo glasovala. Med strankami slovenske pomladi so bila že doslej občasna trenja, ki so izhajala tudi iz slabo prikritih težnj Janeza Janše, da bi postal izključni voditelj treh "pomladnih" strank v njihovih prizadevanjih za zmago na državnozbornskih volitvah. Po spremembah v koaliciji ni več gotovo, če bodo krščanski demokrati in Slovenska ljudska stranka ohranili zavezništvo s socialdemokrati oz. z Janšo ali se bodo raje odločili za stike in sodelovanje z Drnovškom. Slednji je krščanske demokrate že prepričal, da so ostali v vladni koaliciji, medtem ko premier tudi Slovenski ljudski stranki pošilja čedalje več "signalov" o možnosti njenega prehoda v vladno območje.

"Običajne" državljane v Sloveniji omenjena gibanja in spremembe v politiki ne vznemirjajo in tudi malo zanimajo. Kaj mislijo o vsem, bodo pač pokazali z glasovanjem na volitvah, kar je v demokraciji tudi edino pravilno in pošteno.

DRUGA OBLETNICA MOSTARSKÉ TRAGEDIJE

ZLO ZMAGUJE, ČE NI ODPORA

SAŠA RUDOLF

otroci, ki so že pozabili na strah in pomanjkanje izpred dveh let.

Mostarska granata, ki nas je oropala treh prijateljev, potrjuje, da se človek rodi s slo po uničevanju, ki se potencira v prevladujočem potrošništvu. Čim bolj se zavedamo izobilja, ki nas obdaja, tem bolj smo objestni v uničevalni mrzlici: pa naj gre za predmete, ki so še uporabni, za bolečino, ki bi jo lahko lajšali, za življenje, ki bi ga lahko

rešili. Za zmago zla je dovolj, da dobri ljudje ne reagirajo, da ne storijo ničesar.

Mostarska granata govori o sadizmu in pohlepu po oblasti. Le strahopetec lahko iz varnega zavetja strelja, ne da bi pogledal nedolžni žrtvi v obraz, le sadist

lahko izda ukaz za tako vojno. Mostarska granata govori tudi o naših slabostih, o pomanjkanju zaupanja v lastne moči, o prešibki veri v dobro, postavlja pa tudi vzporednice z našo polpreteklostjo. Etnična mržnja, ki ločuje Hrvate od Muslimanov, ni v

ničemer drugačna od one, ki smo jo pretrpeli med dvajsetletnim fašističnim zatiranjem. Ko si bomo pošteno odgovorili na vsa vprašanja, ki jih postavlja mostarska granata, se bomo tudi oddolžili spominu na pobite kolege - prijatelje.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 633307

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5.

LOGOTIP, KONCEPT IN OBLIKOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 60.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

Z NOVIM GLASOM NA GRŠKE OTOKE

Novi glas vas vabi na osemdnevno potovanje na grške otoke: **Kreta, Rodos in Patmos**. Potovanje z letalom, ladjo in avtobusom bo od 26. junija do vključno 3. julija letos. Med številnimi zanimivimi mesti in kraji bomo poiskali tudi sledove apostolov Pavla in Janeza Evangelista ob 1900-letnici njegovega prihoda na otok Patmos.

Pri vpisu se plača akontacija 300 000 lir. Vpišete se lahko na upravi Novega glasa. Potovanje vodi dr. Jože Markuža.

Prihodnjič bomo poročali še o drugih podrobnostih.

UREDNIK MARIJ MAVER OB 40-LETNICI REVIIJE MLADIKA

"ČE NE BO SLOVENCEV, TUDI SLOVENSKE KULTURE NE BO."

DRAGO LEGIŠA

V izložbah največjih knjigarn v Trstu in v Gorici v zadnjem času najdemo tudi knjige v italijanskem jeziku, ki obravnavajo naše, slovenske probleme, oz. italijanskim bralcem predstavljajo našo, slovensko zgodovino. Takšna knjiga je bila na primer odličen prevod Brižinskih spomenikov izpod peresa prof. Janka Ježa, prav v zadnjih dneh pa je v izložbah Valvasorjeva knjiga. Velik uspeh med slovenskimi bralci pa je poželja večplastno napisana in zelo bogato dokumentirana in z veliko fotografijami opremljena knjiga tržaškega kapitana dolge plovbe v pokoju Bruna Volpija Lisjaka Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja od Trsta do Timave.

Za te pomembne pobude ima velike zasluge založba Mladika, katere duša je znani slovenski kulturni in javni delavec ter organizator Marij Maver. Zaposlili smo ga za pogovor, na katerega je rad pristal.

Vi ste glavni in odgovorni urednik revije Mladika, ki se naglo bliža svoji štiridesetletnici izhajanja. Kaj bi povedali o reviji, ki kljub velikim težavam, zlasti materialne narave, edina v zamejstvu redno izhaja že štiri desetletja?

Zahvaljujem se Vam za priložnost, ki mi jo dajete, da ob 40. rojstnem dnevu Mladike lahko spregovorim o

njej na Vaših straneh. Nekoliko mi je nerodno hvaliti se, toda dejstvo je, da je Mladika danes skoraj edini glas na revialnem področju (če odštejemo mladinski reviji Galeb in Pastirček) in da je ta revija vzdržala štiri desetletja. Pogum je bil potreben na začetku, ob koncu leta 1956, ko je izšla prva poskusna številka, a veliko truda in zastonjskega dela, požrtvovalnosti in zvestobe je bilo potrebno tudi pri vztrajanju v naslednjih letih. Pri Mladiki sem bil praktično od začetka, čeprav na začetku predvsem kot mlad ambiciozen sodelavec. No, moja takratna literarna žilica je zamrla v vsakdanjih sprotih potrebah, v strežbi dnevu. Vendar ničesar ne obžalujem in se nad ničemer ne pritožujem. Na začetku sem imel sijajnega vzornika v osebi profesorja Peterlina, v naslednjih letih pa sijajne sodelavce. Vzemite v roke tistih nekaj tisoč strani Mladike, ki smo jih skupaj ustvarili v teh 40 letih in boste videli, kaj vse je na tistih straneh. Kdor je našo revijo omalovaževal, češ da je samo družinska in katoliška (take oznake so nekateri privoščljivo zapisovali) nam je v bistvu delal uslugo. Radi bi seveda bili družinska revija, toda vselej nam to ni uspelo. Toda je mar to uspelo drugim, ki so imeli na razpolago več materialnih možnosti? Mladika ima svoj krog bralcev in zvestih sodelavcev in ko bi umanjala, bi to pomenilo uboženje za ves slovenski prostor, ne samo zamejski.

Zato ne morem razumeti, kako je mogoče, da ji naši mediji ne posvečajo več pozornosti in ji tudi s kritiko in spodbudami ne pomagajo k rasti. Nekateri ožine in malomarnosti so mi res nerazumljive.

Radi bi kaj več vedeli o delu založbe Mladika, zlasti o pobudi, da se izdajajo knjige o naši preteklosti v italijanskem jeziku!

Mladika je od svojega rojstva skušala gojiti tudi založniško dejavnost, ker je hotela ustreči nekaterim svojim sodelavcem, ki so samo z njeno pomočjo lahko prišli do svojih prvencev. Naj omenim na pesniškem področju Bruno Pertot (Moja pomlad), Borisa Pangerca (Amfora časa), Alberta Miklavca (Prošnja za jutri). Marsikateri založniški pobude ni bilo mogoče izvesti zaradi pomanjkanja sredstev. Ta možnost se je ponudila šele zadnja leta z deželniimi prispevki za tisk in z odprtjem knjižnega trga v Sloveniji. Založba Mladika noče tekmovati z drugimi

založbami in ne zasleduje pridobitniških ciljev. Skrbno izbira dela, ki jih izdaja. Vsako izbrano delo mora biti nekako premišljeno in utemeljeno. Tudi ko smo sprejeli v svoj program tako zahtevno delo, kot je bila knjiga o Slovenskem pomorskem ribištvu, smo to storili po temeljitem premisleku. Zavedali smo se važnosti tega dela, zato smo šli v ta projekt. Gre za pomembno delo o naši slovenski obali. Uspeh - ponatis knjige dva meseca po izidu - nas potrjuje, da smo se pravilno odločili. Res je, da s knjigo ne bomo zaslužili, ker je njena cena sorazmerno nizka, a tudi velikih izgub ne bomo ustvarili.

Z italijanskimi izdajami je podobno. Pripravljamo jih zato, ker smo prepričani v njihovo kulturno-zgodovinsko in politično vlogo. Če hočemo spremeniti ozračje in odnose med Slovenci in Italijani na tem narodnostno mešanem ozemlju, moramo italijansko javnost informirati o sebi, o naši kulturi in zgodovini. Te predstavitev pa morajo biti znanstveno brezhibne, poštene, z argumenti utemeljene. Dr. Janko Jež in Paolo Parovel z Brižinskimi spomeniki in drugimi publikacijami sta zagotovila tak pristop, zato smo se za njihova dela odločili in jih sprejeli. Seveda pa je bila odločitev samo začetek težkega dela, da smo prišli do zadovoljivega rezultata. To ni bilo lahko in poceni. Toda odmevi so bili doslej pozitivni, tudi v italijanskih krogih. Brižinski spomeniki so izšli že v tretji izdaji.

Kaj načrtujete za bližnje bodočnost?

Trenutno imamo v pripravi dve knjigi; knjigo pesmi za otroke Brune Pertot, ki jo za tisk pripravlja Jasna Merku, in dokumentarno Rebulovo knjigo o drugi Kocbekovi aferi

(1975). V pripravi je seveda tudi zbornik lanske Drage, italijanski prevod Slovenskega pomorskega ribištva in morda še kaj.

Vi ste eden vidnejših predstavnikov Slovenske prosvete v Trstu, ste njen predsednik. Kot smo slišali, nameravate primerno počastiti spomin velikega slovenskega kulturnega delavca in organizatorja prof. Jožeta Peterlina, čigar 20-letnica smrti bo v letošnjem marcu. Bi nam povedali kaj več o tej pobudi?

Slovenci ne znamo biti hvaležni. Raje kritiziramo, kot hvalimo. Primorci bi morali biti hvaležni celi vrsti ljudi, ki so se pred komunistom umaknili po vojni leta 1945 iz Slovenije (takratne Jugoslavije) in se ustavili pri nas. Po njihovi zaslugi imamo danes šole (Baraga, Peterlin, Beličič, Jevnikar) in radio. Toda ti ljudje niso bili samo tisti garanti (Velikonja, Šah, Muhr, Vovk in drugi) so se tudi z vsemi svojimi mladostnimi močmi vrgli na delo: na šoli, v prosveti, na radiu, v tisku... Eden teh je bil Jože Peterlin. Imel je izredne darove in znanje. Posvetil se je vzgoji mladih, spodbujal je prosvetno delo, ustanovil revijo Mladiko, režiral na odru in na radiu, dal pobudo za študijske dneve Draga, pisal, igral, predaval, recital... Na poti iz tržaškega gledališča, kateremu je strokovno sledil od prve predstave decembra 1945. je, zadet od srčne kapi, izdihnil na pločniku 4. marca 1976 ob 11. zvečer. Bil je mrzel večer, ki ga ne bom nikoli pozabil. Peterlinu smo posvetili drugo številko Mladike tistega letnika. Imel je veličasten pogreb. Ko se je sprevod premaknil iz ulice Pieta v Trstu, je začelo snežiti in je snežilo

kar naprej. Snega je bilo toliko, da so se govori zvrstili kar v cerkvi na Opčinah, na pokopališču pa sem v snežnobeli pokrajini opazoval obraze ob njegovem odprtem grobu: prišli so od vsepovsod, iz Trsta, Gorice, Kanalske doline, iz rodne Dolenjske... Nobena smrt me ni tako prizadela. Odšel je garač, ki mu nihče nikoli ni rekel: hvala. Brez domovine, brez državljanstva, a tudi brez očitkov. Temu človeku je Slovenska prosveta sklenila oddolžiti se ob 20-letnici njegove smrti. Toda bolj ko smo razmišljali, bolj smo spoznavali, da Peterlin ni bil za praznične slovesnosti. V nekem intervjuju za Novi list je neko poletje izjavil Francu Jezi (drugemu brezpravnemu garaču), da ne ve, kaj pomeni "dopust". Zato smo sklenili, da dvajsetletnico njegove smrti obeležimo s koristnim delom. Obnovili bomo (kolikor nam bodo sredstva dovolila) notranjost cerkvice pri Šentjanžu v Beli Cerкви, njegovem rojstnem kraju. Dogovorili smo se z župnikom Jožetom Nemaničem, da bomo lahko v cerkvi postavili skromno ploščo, ki bo zabeležila to obletnico. Pozno spomladi pa bomo tam imeli tudi skupno mašo. Denarna sredstva zbiramo torej v ta namen. Primorska naj se tako oddolži Dolenjski za tega čudovitega človeka.

Kaj bi na splošno povedali o trenutnem stanju slovenske kulture in prosvete v našem zamejstvu?

Na splošno? Teško je v kratkem odgovoru zaobjeti vse. Mislim, da možnosti za rast in razvoj so tako na profesionalnem kot na ljubiteljskem področju. Toda če ne bo Slovencev, tudi slovenske kulture ne bo. Nad tem bi se morali zamisliti.

PRIHODNOST: KOLIKO ALI KAKO?

HOROSKOP SI PIŠEMO SAMI

DANILO ČOTAR

Ob nastopu novega leta so mnogi časniki in revije opremljeni s horoskopi. Ljudem, ki so rojeni pod tem ali onim nebesnim znamenjem, prerokujejo bodočnost. Lahko upoštevamo, da ima položaj vesolja v dobi, ko smo prihajali na svet, neki vpliv na nas, ki je znanstveno neraziskan. A tu nisem mislil razpravljati o tem.

Zanimajo me bolj prerokbe tistih izvedencev, ki opazujejo razvoj in početje človeštva in iz tega logično sklepajo, kaj nas čaka. Ako prelistamo knjige, ki pišejo o usodi našega planeta in o bodočnosti človeštva, hitro ugotovimo, da so povečini črnogledi.

Resnici na ljubo je treba priznati, da v zgodovini

človeštva nikoli ni manjkalo katastrofalnih napovedi, ki se potem niso uresničile, sicer bi nas bilo že zdavnaj konec. Vedno tudi upamo, da bo znal človek v stiski pravočasno najti vsaj začasno rešitev.

Za zdaj lahko v strahu beležimo pojave, ki razvoj naše družbe neizprosno vodijo do nekkih kritičnih meja. V hitrem razvoju znanosti, ki je značilen za iztekajoče stoletje, smo brezobzirno spreminjali življenjsko okolje z edino željo, da bi bilo izkoriščanje naravnih dobrin čim učinkovitejše in donosno.

Ozračje kvarimo z različnimi strupi, prav tako vode in zemljo. Povsod kopičimo ogromna smetišča, se igrakamo z radioaktivnimi odpadki in celo z novimi jedrskimi poskusi, da o orožju ne govorimo. Vedno več površine pokvarimo z asfaltom in betonom, obenem brez pomisleka sekamo pragozd in nemočni gledamo, kako napredujejo puščave. Ogromne množice se gneteje v velemestih, od katerih ima vsako za dve Sloveniji in več prebivalcev. Življenje teh množic je odvisno od prevozov, energetskih virov, trgovine.

Ko bi se pri tem kaj zataknilo, bi bila takoj blizu katastrofa. Nekatera velemesta, kot npr. prestolnica Mehike, se dobesedno dušijo v lastnih strupih.

Vsa resna opozorila smo sprva jemali kot jokave pritožbe fanatičnih ljubiteljev narave. Zdaj se vedno bolj zaskrbujemo oziramo okoli sebe in premišljujemo, če bi ne kazalo gospodariti z jasnejšim pogledom v bodočnost.

Zgodilo se je, kakor da bi naša pamet zaostajala za lastnimi dosežki in ne bi znala prav predvidevati posledic svojih iznajdb.

Spomnim le na dva značilna primera: uporaba jedrske energije in načrtni posegi v dedno značilnosti živih bitij, ki jih zmora sodobna biologija (genetsko inženirstvo). To so odkritja, na katera smo bili duhovno nepripravljeni in nas v nekem smislu prehiteli. Postavijo se pred nas kot malik, ki nas lahko zasužnji.

Premalo smo se do zdaj spraševali, kako se bodo vsi dosežki usklajevali z življenjem planeta in človeške družbe na njem. Prizadevali smo si kar naprej dokazovati, kaj človek zmora, ne pa, kaj sme.

Znanost o našem obnašanju, ki se od nekdanj imenuje etika, sodobni človek preveč zanemarija in jo ima za neznanstveno. Danes se radi posmehujemo učenkaku, ki si upa priti na dan z etičnimi načeli, ki se izražajo v obliki prepovedi: ne smemo, ni dovoljeno. Toda prav ta znanost nam pove, da ne moremo gledati le na "koliko", ampak tudi na "kako"; ne samo na "kar zmoremo", ampak tudi na "kar smemo"; da ne more biti vse samo znanstveno, ampak tudi odgovorno; ne samo tehnika, ampak tudi etika.

Zdaj gre zato, ali bo človek izsledke in dosežke svoje civilizacije uporabil etično ali ne. V tem smislu si kujemo srečo sami in sami si pišemo horoskop.

JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVIH UČENCEV

ZVONE ŠTRUBELJ

Drugi vatikanski koncil je Cerkev opredelil kot "potujoče božje ljudstvo". Danes, po tridesetih letih, teologi ugotavljajo, da je pojem "božjega ljudstva" sicer biblično utemeljen, da pa ne izraža v polnosti Jezusove novosti v pojmovanju Boga in človeka. Po drugi strani tudi premalo upošteva preobrazbo prvih Jezusovih učencev, ki so se morali iztrgati iz miselnega tkiva takratnega "izvoljenega božjega ljudstva" in se prepustiti avanturi z Jezusom, v neznanu obzorja božjega kraljestva. Vse bolj se zato danes govori o prvi Cerkvi kot skupnosti Jezusovih učencev.

Prvi Jezusovi učenci so svojega Učitelja v njegovem korenitem posegu v versko življenje težko dobajali. V govoru na gori se pomeri s Postavo in jo komentira na čisto svoj lasten način. Kar nekajkrat zapovrstjo reče: "Slišali ste, da je bilo rečeno prednikom (v Postavi): Ne ubijaj! Ne prešuštvuj! Kdor se loči od žene, naj ji da ločitveni list! Ne prisegaj po krivem; spolni pa, kar si prisegel Gospodu! Oko za oko in zob za zob! Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega sovražnika! Jaz pa vam pravim: vsak, kdor se jezi na svojega brata, zasluži, da pride pred sodišče; kdorkoli gleda žensko s poželenjem, je v srcu že prešuštvoval z njo; vsak, kdor se loči od svoje žene, razen če zveza ni bila zakonita, je kriv, da ona prešuštvuje; sploh ne prisegajte; ljubite svoje sovražnike in molite za tiste, ki vas preganjajo, da boste otroci svojega Očeta, ki je v nebesih!" (Prim. Mt 5, 21-48). Jezusov "jaz pa vam pravim" je v zgodovini judovske vere tako nov in poseben, da ni čudno, če je povzročil silovite proteste s strani varuhov tradicije in prave vere.

Jezusov poseg v versko življenje po Postavi ni motil le takratnih razlagalcev božje besede. Notranje je moral zmeti tudi njegove izbrane učence. Kot vsi Judje, so tudi oni pričakovali obljubljenega Mesija, človeka, ki bo kakor novi Mojzes. Izpeljal bo ljudstvo iz nove sužnosti, ki je takrat imela ime Rimljani, njihova okupacija. Judovskemu narodu je vzela svobodo. Zasenčila je moč Postave, torej vladanje Boga samega po svetem zakonu, izročnem na gori Sinaj. Preprečevala je tudi tisto notranjo strnjenost družbene in verske ureditve, ki je bila useskozi v zgodovini judovstva notranje gibalno, model, paradigma za obnašanje posameznika in celotne narodne skupnosti. Sam Janez Krstnik, "največji med rojenimi od žena" (Lk 7, 28), kot je dejal Jezus sam, je pričakoval Mesija, ki bo prišel z močjo, z močno roko Boga samega in bo končno vzpostavil kraljevanje Boga in notranje ravnotežje judovskega naroda. Na novo bo vzpostavil zakon Boga, zavezo Postave. Njegov klic: spreobrnite se in dajte se krstiti, pripravljajte prihod Silnega, prihod obljubljenega Odrešenika.

Vse to je bilo v mesu in krvi Jezusovih učencev. Kako jih ne bi motilo Jezusovo obnašanje? Nič niso videli na njem od tiste napovedane moči obljubljenega Mesije. Politika judovskega ljudstva ga niti malo ni zanimala. Nasprotno, pobijal je kolektivne ambicije in veliko več kot na narodno vero in na kolektivna upanja je dal na posameznika, na usodo vsakogar, ki ga je na svoji poti srečeval.

Jezus je skupino dvanajsterih še posebej skrbno pripravljal, da bi jim izročil to, kar mu je bilo najbolj pri srcu: nov način vere v Boga in človeka, novo metodo oznanjevanja, seme božjega kraljestva. Pot dvanajsterih je zato bila težka. Vodila je skozi metamorfozo njihovega duha, skozi nezaslišane globine notranjega spreobrnjenja. Tri leta so bili z njimi. Vse do Jezusove smrti njihova vera še ni dosegla sadov, ki jih je Jezus pričakoval. Šele po njegovi smrti, ko so apostoli doživljali Jezusa kot Vstalega, so doumeli pot, na katero jih je povabil. Takrat je v njihovih srcih zavel Jezusov dub. Na Binkošti so bili presvetljeni s spoznanjem, kdo je bil Jezus iz Nazareta. Jezusov poseg ne bi mogel biti trajen brez Duba, ki je na Binkošti v srcih apostolov zapečatil novo zavezo, ki jo je Jezus sklenil z vsem človeštvom po svoji smrti in vstajenju.

1. Zakaj Cerkev danes ne sme molčati?

Če strnem razloge, Cerkev ne sme molčati, ker je na tehtnici preživetje političnega etosa. Ponavljam, ni v nevarnosti Cerkev kot taka, marveč bistveni smisel politične dejavnosti, nato demokracije, in končno, družbene pravice, ki je osnova demokracije. To nam dokazujejo razni pojavi. Naj priključim nekatere v spomin.

1) Vedno bolj se uveljavlja napačna predstava subjekta, kar pomeni dejanski privilegij za človeka, ki lahko uveljavi svoje individualne in skupinske pravice s svojo gospodarsko in družbeno težo. Gre za držo, ki zanika vlogo, ki bi jo morala imeti država pri varovanju družbeno šibkejših državljanov. Postavlja se na kocko družbena pogodba, ki je osnova ustave, v prid pogodbenih ureditev, ki so sad trenutnih koristi in večin.

2) Javno mnenje in vedenje vedno bolj upošteva in izbija nekako odločilnostno logiko na račun potrpežljivejšega zorenja in

JE ČAS MOLČANJA IN ČAS GOVORJENJA (II. DEL)

CARLO MARIA MARTINI

PREVEDEL IN PRIREDIL
MSGR. OSKAR SIMČIČ

oblikovanja konsenza. Ne redko pa se konsenz izsiljuje s posplošenim referendumom ali z javnim mnenjskim sondiranjem želja, pri tem pa se pozablja, da je politika zapletena zadeva, ki zahteva časa in posredovanja.

3) Na pohodu je utilitaristični liberizem, ki sprevača vrednostno lestvico pričakovanj in potreb ter dviga profit, uspešnost in kompetitivnost na raven višjega smotra, kateremu se morajo podrediti tudi še tako važni razlogi vzajemnosti.

4) Na pohodu je politika kot "špektakel", kot besedni spopad, ki ga ne redko spremljajo tudi grožnje. Politika postaja prostor za razkazovanje uspešnosti, oder za predstavitev zmagovitih osebnosti, ki zahtevajo pooblastila za vladanje ne na osnovi domišljenih in verodostojnih programov, temveč na osnovi obljub in splošnih perspektiv.

5) Končno, se uveljavlja logika nasprotovanja, s

katero se vse postavlja na raven odnosov med prijatelji in nasprotniki. S prijateljem je vse skupno, z nasprotnikom pa nič. Le takšna kontrapozicija naj bi imela moč pravilno ločiti vloge večine in manjšine ter pomagati združbeno degeneracijo oz. zmanjšano delitev oblasti med strankami, ki ne zasleduje skupnih vrednot, marveč le porazdelitev oblasti nad določenimi resorjem.

Z logiko konfliktnosti si zamogovalec domišlja, da mu ni treba upoštevati razlogov druge strani in to zgolj zato, ker je zmogovalec. Takšni drži sledi politična razvada, ki ne čuti potrebe po soočenju, po dialogu pri zasledovanju resnice. Vladanje se pojmuje kot golo odločanje, ki ga izvaja, kdor ima večino in nič več, ali pa kot odločanje, ki se prepušča emotivnemu žrebu nekega ljudskega glasovanja.

Vendar je treba tudi

priznati, da je lahko politična konfliktnost v demokratičnem sistemu, ki spoštuje pravice vseh, nekak obvezen in neizogiben prehod, vendar je ne smemo imeti za redno sredstvo vladanja, še manj pa kot nekako vrednoto ali smoter, kajti smoter je vedno le "shalom", mir.

Čas, ki ga živimo, ne sme biti čas indifferenčnosti, molčanja, pa niti ne odmaknjene nevtralnosti ali mirne oddaljenosti. Vest nam ne sme dopustiti, da lahko rečemo: nisem niti za enega niti za drugega. Niti ne smeš misliti, da se boš tako ali drugače odločil v pravšnjem trenutku pač glede na koristi, ki se ti bodo nudile. Današnji čas zahteva, da razberemo ne le moralno kakovost posameznih političnih izbir, marveč tudi način, kako se izvajajo in kako se politična dejavnost pojmuje. Na tehtnici ni svoboda Cerkev, marveč svoboda človeka; ne prihodnost Cerkev, marveč prihodnost demokracije.

KNJIŽNE NOVOSTI

MOJSTER ECKHART: PRIDIGE IN TRAKTATI

JURIJ PALJK

Znani raziskovalec življenja in dela Mojstra Eckharta Josef Quint je na začetku knjige zelo dobro predstavil tega znanega krščanskega mistika.

Mojster Eckhart je živel med leti 1260 in 1326, bil je dominikanski prior v Erfurtu na Nemškem, kasneje pa še vikar v Turingiji. Leta 1302 je sicer začel predavati na pariški univerzi, a je bil že naslednje leto imenovan za dominikanskega provinciala v Nemčiji. V svojem plodnem življenju je Mojster Eckhart veliko potoval in ogromno predaval. Večkrat se je moral pred predstojniki zagovarjati zaradi drznih trditve, katerih izbor je tudi objavljen v knjigi, ki jo je

izdala celjska Mohorjeva družba. Mojster Eckhart je napisal veliko spisov v latinskem in nemškem jeziku. Pri pisanju svojih del je skušal vedno uresničiti svoja izkustva; odtod izhajajo njegove drzne trditve. Nekje je zapisal: "Kdor spozna samo

ustvarjena bitja in nič več, mu ni treba misliti na nobeno pridigo, zakaj sleherno ustvarjeno bitje je polno Boga in je knjiga." Mojster Eckhart velja za apofatičnega teologa, se pravi za teologa, katerega teologija je onkraj naših človeških besed. Prav zato je Mojstra Eckharta in njegove tekste izredno težko brati in še težje razumeti. Vendar je ta veliki mislec imel tudi za svoje tekste preprost nasvet, ko je dejal, da naj si tisti, ki ne razume njegovih besed, ne otežuje srca s tem dejstvom.

Knjiga Mojstra Eckharta *Pridige in traktati* zapolnjuje vrzel v slovenskih prevodih velikih mislecev in bo gotovo našla svoje bralce predvsem med ljudmi, ki iščejo globlje odgovore na temeljna človeška vprašanja, intelektualcem pa bo približala pisca in misleca, ki bi ga sicer ne poznali dovolj dobro. Knjigo zato toplo priporočam vsem, ki se ne bojijo težjega in globljega branja.

SPREOBRNENJE JE "TOTALKA" (II. DEL)

OTMAR ČRNILOGAR

Nekakšno spreobračanje vidimo tudi pri filozofih, a je bistveno drugačnega značaja; je pač samo lastno spreminjanje lastnih misli, medtem ko krščansko spreobrnjenje vključuje Tretjega, in to poglobitnega protagonista - Boga samega. V SP je izraz "spreobrnjenje" zelo pogost. Prvič ga srečamo v 1 Sam 15,29. Nad 55-krat pa ga srečamo v NZ; prvič ga je izrekel Janez Krstnik, in to v pomenu, v kakršnem je v rabi skozi vse Sveto pismo Nove zaveze: "Spreobrnite se, približalo se je namreč božje kraljestvo" (Mt 3,2). Zadnjič pa se pojavi v 2 Pt 3,9: "Gospod ne odlaša z uresničevanjem obljube. Res nekateri mislijo, da je to odlašanje. Ne, le velikodušen je do vas, ker noče, da bi se kdo pogubil, temveč da bi vsi stopili na pot spreobrnenja".

Še nekaj navedb iz Nove zaveze:

Mt 11,20 Tedaj je začel grajati mesta, v katerih se je zgodilo največ njegovih čudežev, ker se niso

spreobrnila: "Gorje ti, Horazin! Gorje ti, Betsajda!"

Mr 1,15 "Čas se je dopolnil in božje kraljestvo je blizu. Spreobrnite se in verujte evangeliju!"

Lk 13,3 "Nikakor, vam pravim. Če pa se ne spreobrnate, boste vsi enako pokončani."

Prav zanimivo je, apostol Janez besede "spreobrnjenje" niti enkrat ne uporabi niti v evangeliju, niti v pismih, rabi pa jo v Razodetju.

Apd 8,22 "Spreobrnite se od svoje grdobije in prosite Gospoda, morda ti odpusti namero tvojega srca" - je Peter pokaral čarodeja Simona.

2 Kor 7,10 Žalost, ki je po božji volji, namreč rodi stanovito spreobrnenje, ki pelje v zveličanje, svetna žalost pa povzroči smrt.

Raz 2,5 "Spomni se torej, odkod si padel, spreobrnite se in opravljajte

Otmar Črnilogar

prvotna dela."

Če bi upoštevali še miselne in besedne sinonime, bi pravzaprav opazili, da je vsa Nova zaveza pretkana z rdečo nitjo spreobračanja. Postavlja se mi grozljivo vprašanje, ali je Kristusovo vstajenje zadnji čudež, ali odtlej čudežev ni več, in ali je sv. Avguštin zadnji

spreobrnjenec. Kako torej? Ali se je z letom 387, ko se je Afričan Augustinus pri triintriindevetih letih miselnih in telesnih blodenj dal škofu Ambrožu krstiti, zaključila božja ekonomija odreševanja? Ali ta zeleni planet ve samo za nekaj skoraj pravljinih svetnikov - spreobrnjenec: tisti specialec Saul naj bi pred Damaskom klečnil pred božjo svetlobo, neki rimski okupacijski oficir naj bi bil na Kalvariji spoznal, da je obsojenec Ješua iz Nazareta resnično božji Sin, Monika da naj bi bila izprosilca sinovo spreobrnjenje, potem pa da naj bi bila božja milost opešala?

Kaj pa naši očetje iz Baške grape, kaj naše matere in njihovi sinovi? Mar njihovo vsakodnevno spreobračanje pred Bogom nima cene? Ne. Ni tako!

DAJTE PRIHODNIC

BESEDA ŽIVLJENJA

PETA NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

NE GOVORI, DA SI KRISTJAN, ČE ŽIVIŠ KOT POGAN!

Starokrščanski pisatelj sv. Ignacij Antiohijski, ki je umrl kot mučenec leta 107, je na poti v smrt poslal pisma raznim krščanskim občestvom v Mali Aziji. V pismu, naslovljenem na vernike v Efezu, beremo "Drevo se spozna po sadu; tako se bodo po delih pokazali tudi tisti, ki javno priznavajo, da so Kristusovi. Zdaj ne gre za to, da kdo z besedo prizna vero, ampak da vztraja v življenju po veri do konca. Bolje je molčati in biti kristjan, kakor govoriti in ne biti. Lepo je učiti, ako tisti, ki govori, to tudi dela." Podobno misel je zapisal tudi sv. Anton Padovanski v enem svojih govorov: "Živa je govornica, ko govori delo. Umolknejo naj, prosim, besede; govori naj dela. Polni smo besed, smo pa brez del, in zato nas zadene Gospodovo prekletstvo; preklel je namreč smokvino drevo, na katerem ni našel sadu, ampak le listje." Oba svetnika sta s svojimi besedami povedala tisto, kar nam govori Jezus v današnjem evangeliju: "Vi ste sol zemlje... Vi ste luč sveta."

To njegovo zahtevo bomo uresničili, če bo njegova modrost, njegova živa in učinkovita beseda v nas in če bomo po njej uravnavali svoje vsakdanje delovanje. Jezusov učenec je kakor sol, dokler je v njem božja beseda čista, nepokvarjena. Že s svojim zgledom varuje svet moralne gnilobe. Kakor hitro začnemo božjo besedo spreminjati po svojem okusu, postane naše življenje "neslano", kar v ljudski govornici pomeni isto kot neumno, vsebinsko prazno. Sv. Anton bi dejal, da je na drevesu našega življenja samo listje, pa nobenih sadov.

Kristus nam naroča, naj bomo luč sveta. Ta luč mora biti pristna, ne umetna: ne moremo v javnosti nastopati kot "svetniki" (taki, ki "svetijo"), če je dejansko v naših srcih zaradi sebičnosti, zaverovanosti vase prej temno kot svetlo. Naša luč je lahko le odsev božje luči. "Naša luč mora svetiti tako, da se bo videlo, da je to božja luč, in da bodo ljudje slavili Boga, ne nas," piše p. Albin Škrinjar.

"Mi smo kakor mesec, mrzel in temen, ako ga sonce ne ogreje, ako z njegove površine ne odseva sončna svetloba... Tudi najmanjši žarek ne sije z nas, ne da bi bil od Sonca-Boga. Bog hoče, da njegova luč odseva v našem življenju..."

Božični praznik je veliko slavje luči zato, ker se je Kristus učlovečil: z lučjo božje narave je prežaril našo ubogo človeško naravo, da bi v moči te svetlobe mogli mi varno hoditi skozi življenje in da bi to svetlobo dajali drugim. Drugo ime za to svetlobo je dobrot, ljubezen. To je "utelešena vera". Preden sem kristjan, moram biti človek. Če hočem biti dober kristjan, moram biti dober človek. Nekdo je zapisal, da ima Bog veliko prijateljev med tistimi, ki ga ne poznajo, in veliko neprijateljev med tistimi, ki se imajo za njegove zveste učence.

Lepo govorjenje pred Bogom ne velja veliko; pomembno je, kako in v kolikšni meri naše življenje potrjuje naše govorjenje.

24. JANUAR / LJUBLJANA IN GORICA

DAN KATOLIŠKEGA TISKA

V dvajsetih letih našega stoletja je papež Pij XI. proglasil sv. Frančiška Saleškega za zavetnika katoliškega tiska. Tako praznujemo 24. januarja vsako leto dan katoliškega oz. verskega tiska, da opozorimo na pomen besede in komunikacije nasploh. Vsekakor ohranja še danes prav tiskana beseda - poleg radijskega in televizijskega sporočila - svojo edinstveno vlogo.

Naj omenimo najprej pomembno srečanje časnikarjev in vseh drugih operaterjev s področja

LJUBLJANA: otvoritev pred blagoslovom novega sedeža Družine

tiska, ki je bilo v sredo, 24. januarja, v Ljubljani. Poleg maše, ki jo je daroval nadškof dr. Alojzij Šuštar, je bilo posebno svečano na odprtju novega sedeža

tednika Družina na Krekovem trgu. Številne prisotne goste je poleg odgovornega urednika Petriča nagovoril glavni urednik Družine Janez Gril, ki je orisal zgodovino in današnje stanje slovenskega verskega tednika. Nato je ljubljanski nadškof blagoslovil nove res moderne in funkcionalne prostore. Nadškof Šuštar je v nagovoru še posebej pozdravil predstavnike zamejstva, ki so se srečanja udeležili. Tako so bili prisotni predstavniki celovške in goriške Mohorjeve družbe; slednja sta zastopala predsednik

msgr. Oskar Simčič in tajnik Marko Tavčar. Novi glas pa so predstavljali glavni urednik Andrej Bratuž ter časnikarja Jurij Paljk in Danijel Devetak.

Lepo srečanje je bilo zvečer tudi na goriški škofiji, kjer je nadškof p. Antonio Vitale Bommarco daroval mašo v škofijski kapeli. V svoji pridigi je nadškof lepo orisal pomen katoliškega tiska v našem času. Po maši je sledilo še družabno srečanje s številnimi prisotnimi goriškimi časnikarji in tiskarji. Goriški nadškof je v pozdravnih besedah posebej omenil kot važno novost izid našega tednika, in to za celotno škofijsko skupnost. Skupno s časnikarji sta se srečanja udeležila tudi odgovorni in glavni urednik Novega glasa. Slednji je pozdravil navzoče z željo, da bi novi tednik odigral svojo pomembno vlogo na tem področju, in to v korist celotne skupnosti.

GORICA: časnikarji in tiskarji s škofom

SLOVENSKI MANJŠINSKI PRO- BLEMI V REVJI POGROM

KULTURA
KULTURA
KULTURA

Pred kratkim je izšla nova, decembrsko-januarska številka revije Pogrom, ki jo vsak drugi mesec izdaja Združenje za ogrožene narode iz Gottingena na Nemškem. Revija tokrat posveča ves svoj prvi del narodnostnim manjšinam v Italiji. Gre za 26 strani dolg pregled razmer, v katerih žive Nemci in Ladinci na Južnem Tirolskem, Francozi in Nemci v Dolini Aoste, Okcitanzi v Piemontu, Furlani in Slovenci v Furlaniji-Juljski krajini, Sardinci in

Katalonci na Sardiniji, Hrvati v Moliseju, Albanci in Grki ter druge manjše skupnosti v južni Italiji.

O položaju Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini je med drugim objavljen prispevek izpod peresa tajnika SSK Martina Breclja. V njem so na kratko označene glavne značilnosti slovenske manjšine v Italiji ter so prikazani njeni temeljni problemi. Posebno omenja zahtevo po pravični zakonski zaščiti, problem zastopanosti v izvoljenih telesih, obravnava pa tudi

splošnejše probleme sožitja vzdolž italijansko-slovenske meje. Pristavimo naj, da o Furlanijah in o Slovencih v videmski pokrajini piše tudi Ferruccio Clavora.

Kot beremo v zadnji številki, bo revija Pogrom v kratkem izšla tudi v italijanščini. Za to bo poskrbel italijanski odsek Združenja za ogrožene narode - Associazione per i popoli minacciati, ki je bil pred nedavnim ustanovljen v Firencah. V njegovem vodstvu je tudi Sergio Salvi, avtor znamenite knjige *Le lingue tagliate* (Odrezani jeziki) ter številnih drugih študij o zapostavljenih oz. manj znanih narodih v Italiji in v Evropi.

ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV
Trst - Gorica - Videm

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
Gorica

SLOVENSKA PROSVETA
Trst

DAN
SLOVENSKE
KULTURE
'96

Bodočnost je tistega, ki veruje v njo.
(Srečko Kosovel)

Kulturni dom v Trstu

8. februarja 1996 ob 20.30

Kulturni dom v Gorici

9. februarja 1996 ob 20.30

VZNEMIRLJIVA PREDSTAVA SSG

IVA KORŠIČ

FOTO: KECOMA

Slovensko stalno gledališče je poleg svetovnih dramatikov uvrstilo v letošnjo sezono tudi zamejskega avtorja, esejista, kritika Josipa Tavčarja.

Profesor Tavčar je neločljivo povezan z našo gledališko hišo, saj je bil, najprej kot umetniški vodja, nato kot predsednik upravnega sveta, celih petindvajset let njen spremljevalec in sooblikovalec njene usode. V

tem dolgem obdobju je veliko pisal. Na tržaškem odru se je zvrstilo kar devet njegovih iger. Leta 1959 so v režiji Jožeta Babiča prvič uprizorili njegovo fantazijo *Pekel* je vendar pekeli, ki je doživela velik uspeh. Na jugoslovanskem festivalu Sterijino pozorje, v Novem Sadu, sta bila nagrajena igralec Joško Lukež in scenograf Jože Cesar. Prav s tem delom je SSG predstavilo goriški publiko v ponedeljek 22. in v

torjek, 23. januarja, v Kulturnem domu. Tokrat so režijo poverili Marku Sosiču. Sosič je z lektorjem Jožetom Faganom tekst nekoliko priredil. Njegova odrska postavitev je zanimiva, učinkovita, predvsem pa vznemirljiva. Glasbena spremljava Aleksandra Vodopivca, pisani kostumi Marije Vidau in zgovorna scena novogoriškega slikarja Branka Drekonje se harmonično spajajo z režiserjevo zamisljivo.

Čeprav nas do Tavčarjevega pisanja loči precej let, so njegove misli tako aktualne in žgoče, da nas kar prevzamejo. V središču razmišljanj je človek s svojim življenjem, svojo nepremagljivo slo po čim večjih zemeljskih pridobitvah, ves zakopan v potrošništvu in duhovno prazen. Tak je glavni junak Jurij Maček, bivši pek, ki si je svoje bogastvo pridobil s tem, da je pahnil v nesrečo marsikaterega someščana. Ta kruta resnica je bila seveda v zemeljskem življenju spretno prikrita, a v onstranstvu je neusmiljeno privrela na dan.

Tudi Mačkova žena Marta mora v peklu odvreči masko in razkriti svoje grehe. Oba zaman hrepenita po mučilih. Peklenske muke so pač drugačne, kot sta si jih predstavljala. Za skrajno izprijenega Mačka je grozna kazen prav lagodje, ki ga je zasledoval vse življenje. Sedaj mu je vse dano, a tudi vse

odvzeto; ni več truda, hrepenenja. V tem je strašna mora pekla! Mučno ozračje podčrtujejo Vodopivčevi songi z besedilom Marija Čuka. Predstavlja jih znana operna pevka Nora Jankovič, ki je markantna vez med predstavo iz leta '59 in današnjo.

Igralci (Livio Bogatec,

Lidija Kozlovič, Lučka Počkaj, Stojan Colja, Dušanka Ristič) so izvrstno izrisali like, ki so resnični, živi v svoji perverzности.

Nedvomno se je s to stvaritvijo SSG primerno spomnilo na Tavčarja, zadovoljilo gledalce in jih spodbudilo k razmišljanju.

S E D M I

DAVORIN DEVETAK

Z dobro obiskano premiero "tržaškega" filma *Era meglio morire da piccoli* se je v nedeljo, 21. januarja, zaključil festival, posvečen filmom in video ustvarjalnosti Srednje in Vzhodne Evrope, ki je potekal že sedmo leto v Trstu. Združenje Alpe Adria Cinema in številni pokrovitelji manifestacije so lahko posebno zadovoljni z letošnjo izvedbo, saj je priklicala številno občinstvo na same projekcije in tudi na ne manj pomembne spremne pobude. Zlasti "prostor" posvečen Sarajevu, je bil deležen velikega zanimanja krajevnih in zunanjih obiskovalcev. To je pokazala velika fotografska razstava v poštni palači, ki jo je pripravil tržaški časnikar in pisatelj Piero del Giudice. Zanimivi so dalje jutranji pogovori o eksilu z znamenitimi gosti: sarajevskim pesnikom in dobitnikom nagrade Sarajevo Abdulahom Sidranom, s prefinjenim hrvaškim literatom Predragom Matvejevičem, ki živi med Parizom in Italijo. Poseben dogodek je bila tudi okrogla miza s hrvaškim režiserjem Lordanom Zafranovicem, ki je ob izbruhu nacionalističnih silnic v svoji državi izbral pot begunstva in

PODLISTEK

PRIHOD SLOVENCEV NA PODROČJE BENEČIJE

IV. BRIŽINSKI SPOMENIKI IN ODNOS ITALIJANSKE SLAVISTIKE DO TEGA NAJSTAREJŠEGA SLOVENSKEGA ZAPISA, KI JE POSTAL PREDMET POLITIČNE GONJE.

JANKO JEŽ

Ker sem pri Brižinskih spomenikih (odslej bom zanje uporabljal kratico BS), bi rad poglobil to poglavje, kajti prav zaradi njih je prišlo do polemike med Tummolom in mano, se pravi med nam naklonjenim delom tržaških prebivalcev in tržaškimi Slovenci.

Tummolo si domišlja, da predstavlja tržaške Italijane

v tej pravdi za politično etiko pri vzpostavljanju odnosov s someščani in celo s sonarodnjaki slovenskega porekla. Pri tem ravna seveda po že dovolj utrjenih načelih fašističnega enoumja, ki je še danes edini in poglaviti zakon tako imenovanih - issimov. S to elativno končno označujemo zelo pisano zmes someščanov, ki se ne morejo več sklicevati na različne korenine svojega porekla in ki hočejo biti večji Italijani od ostalih someščanov, ko zagovarjajo ali ne nasprotujejo vzpostavitvi omikanega sožitja z nami Slovenci. S temi Italijani je sporazumevanje možno, čeprav - to le priznajmo - so še premalo odločeni, da bi aktivno posegli v razvoj dogodkov in se odločno zavzeli za nove politične in demokratične odnose na Tržaškem.

Naj npr. navedem samo primer dr. Manlia Cecovinija, liberalnega prvaka, večletnega tržaškega župana, italijansko usmerjenega in čutečega človeka

na osnovi lastne preišljene kulturne odločitve. Pred nekako 10-15 leti je dr. Cecovini poslal po izbruhu ene od številnih periodičnih kriz v odnosu s slovenskim življenjem temeljit članek tržaškemu dnevniku *Il Piccolo* z naslovom *Il diritto di essere Sloveni*. V njem je poudarjal, da nam nasprotna stran - issimov nima nobene pravice kratiti osnovne narodnostne pravice do našega slovenstva. Članek je vzbudil veliko pozornost in je tudi nekaj zalegel. Dr. Cecovini ne zanika svojega slovenskega porekla. Doma je iz naselja Čehovini na severozahodnih obronkih Krasa, kjer njegov rod še živi. Dr. Cecovini je že v letih. Še vedno je aktiven. Ves se je predal pisateljstvu. Tu pa tam še daje izjave za javnost. Tudi po radiu in televiziji. Pred kratkim je nastopil pred koprsko tv-kamero. Bil je dosleden kot vedno. Rad zahaja med Slovence tostran in onstran meje, kjer ga cenijo in radi sprejemajo v svojo sredo. Škoda je zares, da se takšnih

DRUGA SVETOVNA VOJNA V KANALSKI DOLINI

RAFKO DOLHAR

v tej uverjenosti ne moti.

Dve naslednji knjigi je nato posvetil svoji fari Ukvam in njenemu petstoletnemu življenju. Leta 1991 je objavil knjigo o Višarjah, leta 1992 pa o Dipalji vasi. Zadnje tri knjige so monotematske; posvečene so zgodovini Kanalske doline med obema vojnama (1993) in za dolino bolečemu problemu, t.i. opciji za Tretji Reich (1994). Tretja, pravkar objavljena monotematska knjiga o drugi svetovni vojni v Kanalski dolini ima sicer skromen podnaslov *Dagli archivi parrocchiali della Valcanale* (Iz župnijskih arhivov Kanalske doline), a predstavlja gotovo veliko več.

Avtor na prvih 214 straneh nadrobno opisuje dogodke od leta 1939 do 1945, kot jih je lahko razbral iz župnijskih kronik Kokovega, Trbiža, Žabnic, Ukev in Ovčje vasi ter nekaterih drugih dnevnških zapiskov. Uporablja pa tudi gradivo iz lastnega bogatega arhiva. Z originalno zamisljivo dodaja kroniki sedmih vojnih let še kroniko za leti 1946 in 1947, to je do podpisa mirovne pogodbe z Italijo in končno

določitvijo meje. Ti dve leti sta bili za dolino gotovo usodni in bosta zahtevali verjetno še dodatno obravnavo. Po mojem mnenju pa je po nepotrebnem dodana še kronika let 1948 in 1949. Tega se je gotovo zavedel tudi pisec, saj ji posveča le slabih deset strani.

Avtor v predgovoru obljublja, da bo podal dogodke kronološko - po dnevnškem sistemu sinteze raznih župnijskih zapiskov. In to res vzorno izvede. Obljubi tudi, da ne bo obsojal slabega in ne hvalil dobrega. Kdor je doživljal vojne tragedije, bi nanje najraje pozabil. Takšna ugotovitev je gotovo asepticna. Malo manj asepticna pa je ugotovitev, da bi te dogodke najraje pozabili tisti, ki so se znašli na napačni strani. "In teh je bilo v Kanalski dolini mnogo." Vsaj en stavek osebne splošne ocene pa vendar moramo avtorju knjige dovoliti.

Še bolj radikalnega mnenja je msgr. Marino Qualizza, ki je o knjigi spregovoril na njeni prvi predstavitvi v Naborjetu 29. decembra lani, ko je menil,

da je taka knjiga potencialno lahko nevarna, ker je sestavljena predvsem iz zapiskov duhovnikov. Ti so pač ljudje, ki dogodke opazujejo skozi svoje oči in ocenjujejo po lastni presoji. Ta pa je pogojena od lastnih izkušenj. Pri tem je omenil, da so nekateri duhovniki med vojno blagoslavljali ubijanju namenjeno orožje, vsak na svoji strani. Podobno misel je zapisal tudi v predgovoru knjigi, kjer pravi "Potrebna je torej ocena in sodba, ne zato, da bi se podobne stvari ne zgodile več, ker vemo, kako privlačno je za ljudi nasilje, temveč zato, da bi v razsulu in brodolomu mnogih znali ločiti med tistimi, ki zaslužijo obsodbo in tistimi, ki naj jim postavimo spomenike." Pri tem omenja tudi sedanji položaj v Kanalski dolini, ki kljub videzu ni prav nič idiličen, saj se še vedno kdo čuti vzvišenega nad drugim, ena kultura naj bi bila več vredna od druge, da ne govorimo o jeziki, ki so lahko barbarski ali pa klasični, odvisno pač od ekonomske in politične

moči tistih, ki ga govorijo.

Ob branju Gariupove kronike vojnih let je treba vedeti to, kar je opisal v dveh knjigah, in sicer da so bili dogodki v Kanalski dolini že pred vstopom Italije v vojno res edinstveni in po svoje dramatični.

Že avgusta 1939 sta Hitler in Mussolini podpisala dogovor o takimenovanih opcijah, ki je omogočal italijanskim državljanom nemške narodnosti, da se preselijo v svojo matično domovino, nacistično Nemčijo. Sprva je ta sporazum veljal le za Južno Tirolsko, kasneje so ga raztegnili tudi na Kanalsko dolino. (Tej tematiki je Gariup že posvetil obsežno študijo.) Tedaj je za Nemčijo, ki je po priključitvi Avstrije segala do Kokovega in Ukovške planine, optirala velika večina avtohtonega prebivalstva, praktično vsi Nemci, žal pa tudi skoraj četrtina Slovencev. V Ovčji vasi sta se, recimo, opciji uprli samo dve družini. In šlo je dobesedno za upor, kajti v Kanalski dolini je tedaj delovala tako imenovana nacistična "komisija", ki je z vsemi mogočimi sredstvi prepričevala domačine, naj zapustijo svoje domove in se preselijo v Nemčijo. Hitler je pač potreboval delavce in

vojake za svoje zavojevalne načrte. Delo te nacistične pete kolone so rade tolerirale fašistične oblasti, ker je odgovarjalo Mussolinijevemu načrtu, da se na meji reši drugorodnih prebivalcev. Posledica te propagande so bile mazaške akcije z nacističnimi simboli, nacistične manifestacije, pouk nemščine, opuščanje obveznega šolskega pouka in preganjanje bogoslužja v slovenskem jeziku ter bolj ali manj prostovoljna mobilizacija mladeničev optantskih družin v nemško armado. Nekateri med njimi so obležali na vzhodni fronti. Opcija na srečo ni bila v celoti izvedena, ker se je medtem vojna sreča obrnila, nekateri, ki naj bi zapustili svoje domove, pa so se še pravočasno zavedli, da so jim bile dodeljene domačije slovenskih koroških pregnanih kmetov.

Vsekakor je to vojno obdobje znatno spremenilo etnično razmerje v dolini, kajti domačije, ki so jih zapustili domačini, je Ente per le Tre Venezie dodelil furlanskim prišlekom.

Vse to in še marsikaj drugega se da razbrati iz Gariupovega mozaika. Prav je, da je zapisano in objavljeno, svoje mnenje o opisanih dogodkih pa si bo lahko sam ustvaril vsak bralec.

7
ČETREK
1. FEBRUARJA
1996

ALPE ADRIA FILM FESTIVAL

se preselil v Prago, mesto svoje formacije, kjer lahko ustvarja in še vedno misli na svojo domovino.

Direktorica tržaškega festivala Annamaria Percavassi in ves njen dinamični štab sta lahko zadovoljna s kvaliteto izbranih in prikazanih del. Posebno občinstvo, takšno pač, ki rado seže po tujem plotu in mu ni dovolj hollywoodska menažka, je kar naravno izbiralo med dvema sporedoma, ki sta se hkrati prikazovala v mali in veliki dvorani kina Excelsior. Spodaj so bile na ogled vsakodnevne krute reportaže iz Sarajeva, tisti razvpiti in okrvaveli koščki celuloide in elektronskega traku, ki smo jih nešteto videli ob tv-poročilih, a tudi takšne oddaje in filmi, ki so bili prikazani ob nemogočih nočnih urah: npr. avtorski dokumentarni filmi Adriana Sofrija in skupine sarajevskih avtorjev SaGA. Šlo je za izbor avantgardnih filmov, videov in kratkometražcev pod skupno oznako Immagini - Podobe, ki ga je uredila Tiziana Finzi.

V veliki dvorani pa je bil glavni uradni spored. Mlada žirija, ki so jo sestavljali dijaki tržaških višjih srednjih šol, je letos podelila glavno nagrado za mir češkemu delu **Indianske**

leto, ki je prvenec 25-letnega Saše Gedeona in je nežna razglednica o nemirni rasti mladostnikov. Nenavaden čar in humor je vseboval slovaški film **Zahrada** (Vrt) režiserja Martina Šulika, ki kaže povratek na staro dedovo kmetijo tridesetletnega profesorja v krizi. Po svoje razgaljiv je bil tudi prispevek Italijana Corsa Salanija **Gli occhi stanchi** (Utrujene oči), ki je posnel boleč in upanja poln povratek domov mlade Poljakinje Agnieszke Czekanke, potem ko je preživela osem hudih let na Zahodu.

O temi izgnanstva ali begunstva, korenin in pripadnosti, je s poezijo in globoko srčno analizo spregovoril kozmopolitski filmski opus Madžara Imreja Giogiosija (1930-94), kateremu je bila posvečena retrospektiva. **Metzelen vagi** (Legenda o smrti in oživitvi dveh mladih) iz 1972 in **Jerma** iz leta 1984 to lepo ponazarjata. Prvi film podoživlja konflikt starodavne romske omike in kulture v spopadu s sodobnostjo; drugi pa avtentično uprizarja Lorcovo dramo o ljubezenski nemoči. Obe deli kažeta na izvirmo avtorsko osebnost in človekoljubno etiko, ki bi ju bilo vredno predstaviti širšemu (televizijskemu) občinstvu.

Med ne povsem uspelimi naslovi, ki pa so prikazali zanimive motive iz bližnjih držav, bi omenil skrajno kritiko sodobnega življenja Avstrijca Paulusa Mankerja, med ekološko apologijo in družinsko grozljivko, **Der Kopf des Mohren** (Glava Mavra). Hrvat Zafranovic je posnel (avtobiografsko?) notranjo dramo in nemoč petdesetletnega umetnika v **Maje pomsta** (Maščevanje je moje). Obeležiti je potrebno tudi triptih hrvaških avtorjev: Jelene Rajkovic (**Noc za slušanje**), Ivana Salaja (**Vidimo se**) in Gorana Pavletica (**Prolazi sve**), ki ponazarja, kako odslikava mladi filmski rod sodobne odprte rane. Tako drugi kot tretji naslov izpričujeja bolj poglobljen in bolj problematičen pristop, kot smo ga bili vajeni iz prejšnjih hrvaških produkcij, ki so obravnavale vojno.

Na tržaškem festivalu je bilo več drugih zanimivih naslovov, ki si jih ni bilo mogoče ogledati, med temi tudi film mlade Tržačanke Alessandre Scaramuzze, ki je zaprl festival in so pri njem sodelovali slovenski, tržaški igralci in drugi avtorji. K temu filmu se bomo še vrnili.

italijanskih veljakov, ki jih ni sram svojega slovenskega porekla, pri nas še malo.

Pri Tržačanih hrvaškega porekla pa je vse drugače in mnogo bolj zapleteno. Mnogo več jih je, kajti Hrvatje iz Istre in Dalmacije, ki so se v preteklosti priseljevali v Trst, so bili že v rojstnih krajih podvrženi premeteni asimilaciji. Zato so v novih okoliščinah večinoma postali plen skrajno nacionalističnih sestavin tržaškega meščanstva, zlasti tistega, ki je imel tehtno besedo pri urejanju tržaške pomorske in gospodarske politike. Po vojni priseljeni emigranti hrvaškega porekla pa so še vedno nezanesljivi, ker so sami še premalo odporni proti lovkam iredentističnih spletkarjev. Še pred kratkim smo se veselili vsakega njihovega članka, intervjuja, posega v dnevnem in revialnem tisku, po radiu in televiziji, v Trstu in Kopru itd, itd. Kje so ti gospodje danes?

Mar je njihovo nekdanje hrvatsko čutenje postalo ovira za nadaljnje sočustvovanje s slovenstvom? Mar s tem ne poglobljajo usodne delitve italijanske manjšine z bivšega jugoslovanskega ozemlja, razdeljenega med zgodovinskimi dejstvi novih državnih tvorb Slovenije in Hrvaške? Prav oni pa bi bili kot nalašč poklicani, da z nami povsod in stalno sodelujejo, če jim je res tako pri srcu usoda italijanske manjšine v Sloveniji in še bolj na Hrvaškem!

Tummola je italijanska izdaja BS zelo prizadela. Skušal se je prepričati, ali so moje trditve, da sta Enrico Damiani in Bruno Meriggi kot doslej edina italijanska slavista na mojo pobudo vključila, prvi v svojo Zgodovino slovanskih slovstev v dveh knjigah, drugi pa v Zgodovino slovenskega slovstva, tudi poglavje o BS. Damianijevega dela ni mogel dobiti nikjer v Trstu. Iz Rima sem namreč prinesel ob povratku v Trst svoj primerek, ki sem ga na Tržaškem

predstavitvenem večeru kritičnoznanstvene izdaje BS Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani poklonil prof. Janku Kosu za knjižnico SAZU. Meriggijevo Zgodovino slovenskega slovstva pa si je Tummolo izposodil v naši Študijski knjižnici v Trstu. S tem se je torej prepričal, da je o BS nekaj napisanega tudi v italijanskih knjigah. Temu moram pripisati dejstvo, da Tummolo ni dalje vztrajal pri zanikanju obstoja starih listin v slovensčini, ki jim po kraju najdbe pravimo BS, začel pa je dvomiti v njihovo prilstnost. Navajal je znane falzifikate v italijanski kulturni zgodovini. Kolikor bi pri BS zares šlo za izvorne listine, bi pa po Tummolovem mnenju šlo za malo važne, če že ne nepomembne verske zapise, ki so ljudem z neizbrušenim okusom dobrodošla kulturna krama, s katero se ponašajo v pravadah z mnogo bolj omikanimi narodi. Takšni ljudje bi torej bili mi Slovenci.

DALJE PRIHODNIČ

IZREDNO POMEMBNA RAZSODBA

Člen 122 civilnega postopnika je v skladu z republiško ustavo, toda pripadniki slovenske narodne manjšine imajo pravico, da na sodišču uporabljajo svoj materni jezik. To je bistvo razsodbe ustavnega sodišča, ki je na pobudo prof. Sama Pahorja proučilo že omenjeni člen civilnega postopnika. Ta namreč določa, da je italijanščina uradni jezik v civilnih pravnih, pravico do prevajalca pa ima le stranka, ki ne pozna italijanskega jezika.

Zaradi izrednega pomena te razsodbe - njeno besedilo obsega kar 18 strani - bomo o njej obširneje pisali v prihodnji številki našega časopisa.

8

NATEČAJEV ZAENKRAT NE BO

Deželni šolski urad je Sindikatu slovenske šole poslal odgovor na vprašanje, zakaj ni prišlo do razpisa natečajev za vstop v stalež za profesorje slovenskih višjih srednjih šol, ko pa so številna mesta prosta. V dopisu deželnega šolskega urada je zapisano, da zaenkrat natečajev ne bodo razpisali. Pri tem se urad sklicuje na ministrski odlok št. 334 iz leta 1994 o reviziji natečajnih razredov za profesorske stolice.

V KRATKEM KARTICE ZA BENCIN

Bone za bencin po znižani ceni bodo v kratkem zamenjale elektronske kartice. Njihova uvedba je bila predvidena že za začetek novega leta, a odgovorni so nato prišli do zaključka, da se kartice za sedaj delijo poskusno. Tako so morali Tržačani znova v vrsto pred občinskimi izpostavami, da so dobili običajne papirnate bone za 450 litrov bencina. V uradih posebne ustanove za bencin po znižani ceni pa delijo predstavnikom podjetij poleg bonov tudi nove kartice za 250 litrov bencina. Elektronske kartice bodo vsem zasebnikom razdelili maja oz. junija. Predvidevajo, da bodo imele vrsto prednosti; če pa bo posameznik slučajno izgubil svojo kartico, bo lahko že naslednji dan dobil novo za ceno 10.000 lir (medtem ko bo prva kartica brezplačna).

PREUREDITEV RAFINERIJE AQUILA

Miljska občinska uprava je pripravila načrt o preureditvi področja nekdanje naftne čistilnice Aquila v Žavljah. Na tem področju naj bi po gradnji potrebnih cest in drugih infrastruktur postavili obrate, ki bi izdelovali visoko tehnologijo, predvsem pa dejavnosti, ki ne bi ogrožale okolja. Občina Milje je načrt predložila družbama Montedison in Shell, ki upravljata likvidacijski postopek za čistilnico Aquila. O načrtu se mora izreči tudi ministrstvo za delo. Predračun za realizacijo osnovnih del znaša 40 milijard lir.

TRŽAŠKA OKOLICA V LEDENEM OKLEPU

V četrtek, 25. januarja, se je tržaška okolica prebudila v ledenem objemu. Kras in v Breg je prekrila debela plast ledu, marsikje je veter lomil zmrznjene veje, ceste pa so bile neprevozne. Promet je bil zaustavljen, openski tramvaj je vozil z zamudami (progo so čistili celo noč). Na srečo so vsaj glavne ceste popoldne očistili, da se je promet lahko odvijal. Nevarnost poledice se je marsikomu najavila že v sredo zvečer, ko je vztrajno deževalo, hkrati pa se je začela nižati temperatura, tako da je dež kaj kmalu prešel v žled. Že v poznih večernih urah je marsikdo imel težave... Na srečo se je že v petek, 26. januarja, temperatura dvignila in se je tako led stopil.

OBČINA / PRORAČUN IN MEDIJI

TRŽAŠKI OBČINSKI SVET ZASEDA ZA ODOBRITEV PRORAČUNA

Arhivski posnetek tržaškega občinskega sveta

Tržaški občinski svet se je že večkrat sestel, da pregleda, popravi in izglasuje občinski proračun za leto 1996. Levji delež v proračunu imajo velika javna dela (npr. preureditev Velikega trga, gradnja nove športne palače itd.), popravila stavb, kjer imajo sedež razne šole idr. Vloženih je bilo okoli 140-150 popravkov, ki jih je večinoma oblikovala opozicija (50 popravkov je npr. vložila sama skupina Nord libero-Svobodni sever). Svetovalci večine so vložili 20 popravkov, od le-teh pa sta štiri predlagala svetovalca Slovenske skupnosti Peter Močnik in Andrej Berdon: gre za

popravilo stavbe, kjer se nahaja pedagoški licej Anton Martin Slomšek (dela so se že pričela), financiranje gradnje grezničnega omrežja pri Sv. Križu v znesku dveh milijard lir (polovica te vsote naj se uporabi že v letošnjem letu), vključitev katinarskega pokopališča med tista pokopališča, kjer bodo zgradili kostnice, ter vključitev v proračun zneska za odkup

zemljišč za razširitev nekaterih pokopališč (npr. v Bazovici in Trebčah).

V času, ko gre ta številka v tisk, razprave še niso zaključili.

Sicer je tržaški občinski svet na izredni seji razpravljal tudi o stanju krajevnih medijev, ki je, kot znano, silno težavno. Prav pred kratkim osrednji tržaški italijanski dnevnik Il Piccolo štiri dni ni izšel

zaradi stavke uslužbencev, ki se ne strinjajo z združitvijo nekaterih strani z videmskim dnevnikom Messaggero Veneto. Zasebna televizijska postaja Teleantenna je prenehala z oddajami, v težavah sta dnevnik Trieste Oggi in postaja Telequattro, nenazadnje pa je v velikih težavah Primorski dnevnik: vodstvo založbe PRAE je namreč začelo izvajati načrt o racionalizaciji z ukinitvijo ponedeljkove številke, zmanjšanjem števila strani in z dopolnilno blagajno za štiri novinarje (medtem ko nameravajo odpustiti določeno število uslužbencev v tiskarni). Uslužbenci od oktobra ne prejema plač. O stanju Primorskega dnevnika sta spregovorila urednik Bojan Brezigar in novinar Breda Pahor.

POZIV IZ ZAMEJSTVA

TRŽAŠKI OKTET ZA REŠITEV SLOVENSKEGA OKTETA

20. februarja tega leta bo s poslednjim koncertom v Cankarjevem domu utihnil Slovenski okteti. Ta sloviti pevski ansambel, znan in priljubljen doma in po svetu, naj bi se torej razpustil.

S tem v zvezi je Tržaški okteti, katerega nastanek je spodbudil prav zgled Slovenskega okteta, na slovenskega predsednika Kučana, na ministra za kulturo Pelhana in v presojo slovenski javnosti naslovil pismo, v katerem ocenjuje, da bi razpust Slovenskega okteta "bila nacionalna sramota, za katero ne more biti nobenega izgovora in opravičila... Preseneča nas," piše še v pismu, "da se od trenutka, ko je Slovenski okteti napovedal svoj razpust, iz slovenske kulturne, kaj šele širše javnosti, ni dvignil en sam glas v obrambo te naše kulturne vrednote, ne en

sam vplivni posameznik, ne ena sama ustanova, nihče, ki na pevskem področju kaj pomeni. Mi v zamejstvu, kjer je Slovenski okteti imel prav v Trstu svoj krstni nastop, to dolžnost globoko občutimo, ker se še dodatno zavedamo neprecenljivega poslanstva, ki ga je opravil in ga še opravlja Slovenski okteti."

Pismo Tržaškega okteta se zaključuje s trditvijo, da je še čas, da se Slovenskemu oktetu omogoči prenovitev in nadaljevanje dejavnosti, ter s pozivom, naj se to na j p o m e m b n e j š o slovensko pevsko skupino reši pred razpustitvijo.

GOVORIL DR. TONE MLINAR

PREDAVANJE O BIOETIKI

V ponedeljek, 29. januarja, je bilo v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah predavanje na temo *Aktualna vprašanja o bioetiki in nekateri odgovori Cerkve nanje*. Govoril je dr. Tone Mlinar, predavatelj posebne moralne teologije na teološki fakulteti v Ljubljani, srečanje pa je organizirala tržaška Duhovska zveza.

Predavatelj se je dotaknil zlasti treh problemov v sodobni bioetiki: evolucionistične antropologije in njenih posledic, pravnega vidika ter etične problematike v bioetiki. Evolucionizem, je dejal dr. Mlinar, privede do utilitarizma, ki se je začel posluževati najbolj skrajnih poskusov, ki niso v korist človeku, ampak ustanovi oz. stroki. Pravo

se umika s področja bioetike in prepušča ta problem privatnim interesom. Znanost še vedno živi v iluziji o neomejenem napredku, etika pa je naredila bore malo. Namesto da bi se ukvarjala s problemom življenja, se je ukvarjala sama s sabo. Nastala je t.i. sekularna bioetika, z njo pa etični relativizem.

Predavatelj je nato podal nekaj odgovorov Cerkve na ta vprašanja, pri tem pa se je oprl zlasti na zadnji dve okrožnici Veritatis splendor in Evangelium vitae. Cerkvi, je dejal dr. Mlinar, so pri srcu človek, njegova oseba in dostojanstvo. Človek ne more v nobenem primeru postati pravica, predmet ali celo igrača, ampak mora vedno biti oseba.

I.Ž.

VISOKI JUBILEJ TRŽAŠKE REVIIJE

RAZGOVOR OB 40-LETNICI MLADIKE

IVAN ŽERJAL

Tržaška revija Mladika bo slavila letos 40. obletnico obstoja. Začela je namreč izhajati konec leta 1956 (ko je izšla prva neoštevilčena številka), danes pa je takorekoč edino redno glasilo na revijalnem področju med Slovenci v Italiji, potem ko sta prenehala izhajati Most in Zaliv.

Naslovna stran zadnje številke

O tem okroglem jubileju je v ponedeljek, 29. januarja, v Peterlinovi dvorani Društva slo-

venskih izobražencev potekal pogovor, ki ga je vodil predsednik DSI Sergij Pahor. Uvodna

posega sta imela bivši in sedanji urednik Mladike Drago Štoka in Marij Maver. Štoka je podal kratek zgodovinski pregled teh štiridesetih let. Več tržaških piscev, ki so takrat sodelovali s koroško revijo Vera in in dom, se je pod vodstvom prof. Jožeta Peterlina odločilo, da ustanovi svojo tržaško revijo. Štoka je pri tem navedel imena številnih sodelavcev revije, predvsem pa je poudaril vlogo prof. Jožeta Peterlina, njegovo vztrajnost in pogum pri iskanju novih piscev.

Marij Maver je med drugim podal podobo sedanjega stanja Mladike: revija izhaja v 1.200 izvodih, katerih večina

(okoli 620-630) gre med slovenske bralce v Italijo, od 180 do 190 izvodov gre v Slovenijo, ostalo pa po svetu. Sedanji urednik je poudaril povezovalno vlogo Mladike med Slovenci v matici, zamejstvu in zdomstvu. Maver je tudi dejal, da danes ne vidi zagona, ustvarjalnosti in ambicije, ki so bile po njegovem mnenju značilne za takratno obdobje. Pisanje, je dejal, je trud. Pristavil je, da karkoli prihaja iz tega prostora in temu prostoru - zamejstvu - namenjeno, ker samo tako bomo lahko zanimivi za druge.

Njunemu izvajanju je sledila vrsta posegov bivših in sedanjih sodelavcev Mladike ter zamejskih kulturnih delavcev. V imenu generalnega konzulata Republike Slovenije je pozdrav prinesel konzul Tomaž Pavšič.

OBVESTILA

OPČINE. Župnija sv. Jerneja ap. prireja na Jezusovo darovanje - svečnico v petek, 2. februarja 1996, ob 19.30 v župnijski cerkvi na Opčinah koncert, ki ga bosta oblikovala Andrej Pegan-orgle in Aldo Žerjal-bas. Pristrčno dobrodošli!

BARKOVIJE. Za duhovne poklice in za mladino bomo molili v Barkovljah v četrtek, 8. februarja. Z uro molitve bomo začeli ob 17.30. Ob 18. uri pa bo sveta maša za vernike vseh župnij. Vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva.

DAROVİ

ZA SKLAD MITJA ČUK ob 70-letnici bratranca Aleksandra darujejo Pavla, Marija in Cilka 40.000 lir; 30.000 lir **ZA KARITAS** in 30.000 lir **ZA UBOGE.**

K.K. ZA LAČNE OTROKE v misijonih 100.000 lir.

9

ČETREK
1. FEBRUARJA
1996

STAROSLOVANSKA LITURGIJA

Za letošnji Teden edinosti sta naša ekumenska strokovnjaka dr. Kosmač in dr. Markuža opravila slovesno bogoslužje v nedeljo, 21. januarja, v cerkvi sv. Ane v Trstu. Za italijanske vernike je dr. Kosmač predhodno podal izčrpno razlago o zgodovinskem razvoju te liturgije.

S petjem je sodeloval ekumenski zbor pod vodstvom dr. Zorka Hareja. Za boljše umevanje je italijanskim vernikom dr. Kosmač še tolmačil posamezne prehode v pomembnejših točkah razporeda.

Pozanimali smo se o vtisih med italijanskim občinstvom in ugotovili, da jih je presenetila globoka mistika obreda. Cerkev sv. Ane ni velika, a je bila nabito polna. Upamo tako, da so tako eni kot drugi odkrili novo bogato bogoslužje, odsev čistilnosti božjega slavlja.

Na koncu seveda ni smel manjkati vrhunski "Mnogaja ljeta!". — F.V.

OB OBLETNICI VRABČEVE SMRTI

Številni pevski prijatelji so v Rodiku v nedeljo, 28. januarja, počastili spomin skladatelja in zborovodje Ubalda Vrabca. Sv. mašo je daroval rodiški župnik Milan Pregelj, pel pa je tržaški zbor Resonet pod vodstvom Aleksandre Pertot, ki je izvajal nekatere Vrabčeve skladbe. Krajevni župnik je navzoče vzpodbudil k pravilnemu in resnemu odnosu do kulture. Diakon Ivan Likar je na skladateljevem grobu opravil še molitve za rajne, prisotnim pa sta spregovorila še predsednica SSO Marija Ferletič ter zastopnik ZCPZ iz Trsta prof. Humbert Mamolo.

ŠKOFIJA O SKUPNOSTI SV. PIJA XI.

Že nekaj časa se skupina katoliških vernikov, ki so blizu Skupnosti sv. Pija XI., ki jo je ustanovil pok. nadškof Marcel Lefebvre, zbira v Trstu v hotelu Continentale v ul. sv. Nikolaja 27. Tam se verniki udeležujejo sv. maše, spovedi, kateheze itd.

S tem v zvezi tržaška škofija v krajši tiskovni noti sporoča, da je duhovnik, ki tam izvršuje svojo službo, suspendiran "a divinis". Tudi bratovščina je zunaj skupnosti katoliške Cerkve.

Kot znano, je pok. nadškof Lefebvre svojčas ustanovil Skupnost sv. Pija XI. v polemiki s sv. sedežem, ker se ni strinjal s sklepi II. vatikanskega koncila. Privrženci skupnosti sv. Pija XI. so, kot kaže, tudi v Trstu, kjer se zbirajo pri sv. maši, ki poteka po predkoncilskem latinskem obredu.

MLADINSKA MAŠA

V župnijski cerkvi sv. Jerneja ap. na Opčinah je bila v nedeljo mladinska maša. Pobudo zanjo je dala skupina, ki skrbi za mladinsko pastoralo med Slovenci v tržaški škofiji. Daroval jo je župnik Zvone Štrubelj, s petjem pa je sodelovala skupina Shalom, ki so ji priskočili na pomoč še člani openske mladinske glasbene skupine. Po maši je bilo skupno kosilo.

KNJIŽNI PAKET ZALOŽBE DEVIN

PREDSTAVILI JADRANSKI KOLEDAR '96

V sredo, 24. januarja, so v prostorih Založništva tržaškega tiska predstavili letošnji Jadranski koledar s knjižnim paketom. Spregovorila sta urednik zbornika Andrej Furlan in Majda Železnik, ki je uredila namizni koledar.

Letošnji Jadranski koledar prihaja z zamudo, kateri so botrovale zlasti velike finančne težave založbe Devin, od katere se je med drugim s 1. januarjem poslovil Jaro Mihelač. Kljub temu je bil zbornik pripravljen v kratkem času, veliko prostora pa je namenjenega mladim, ki so tudi sami napolnili devet strani. Likovno ga je opremil Rado Jagodic.

Poleg zbornika in namiznega koledarja sta v knjižnem paketu izšla še roman Dušana Jelin-

Andrej Furlan in Majda Železnik med predstavitvijo

čiča Tema na pomolu kot prva knjiga iz programa Roman novega časa ter CD plošča s kaseto in brošurico Primorska, moja duša in srce, ki prinaša

izbor slovenske poezije primorskih in nekaterih zdomskih avtorjev.

Andrej Furlan in Majda Železnik sta v glavnih obrisih predstavila

program za leto 1996 in navedla naslove publikacij, ki jih založba Devin v kratkem namerava izdati. Mednje spadajo npr. ilustrirana publikacija o društvenih praporih na Tržaškem in Koprskem, knjiga velikega formata o arhitektu Maksu Fabianiju, pričevanja o beguncih prve svetovne vojne z naslovom Pregnani (zbral Vili Prinčič), pravljičnica Marka Kravosa Zlati rok in kratke zgodbe Marjana Tomšiča. Dve knjigi sta že izšli in ju bodo v kratkem predstavili: to sta beneška pravljičnica Ljubica in arpit in pregled šavrinskih pesmi Ljudske pesmi Šavrinije, ki ga je pripravila Rožana Koštjal.

MAŠA ZA NOVINARJE

V sredo, 24. t.m., je bila v cerkvi Rožnovenske Matere Božje v Trstu tradicionalna sv. maša ob prazniku zavetnika novinarjev sv. Frančiška Saleškega. Daroval jo je tržaški škof msgr. Lovrenc Bellomi, ki se je zaustavil ob liku tega svetnika. Poudaril je, da morata biti za današnjega novinarja vodili dobrot in poštenost. G. škof se je zaustavil tudi ob perečem problemu krize, ki pesti področje javnih občil, zlasti v našem mestu. Maši je sledila krajša družabnost v kavarni Tergesteo.

ŽUPNIJI BAZOVICA IN NABREŽINA TER SSO

vabijo na ogled TV-dokumentarnega filma

MAŠA ZA LOJZETA BRATUŽA

po scenariju Dorice Makuc

PETEK, 2. februarja, ob 20. uri v župnijski dvorani v Bazovici

SREDA, 7. februarja, ob 20. uri v župnijski dvorani v Nabrežini

ŠTMAVER

V soboto, 27. januarja, je imelo KD Sabotin v prostorih bivše osnovne šole redni letni občni zbor.

Na dnevnem redu je bil najprej pozdrav predsednika Gabrijela Figlja. Zahvalil se je vsem, ki so na katerikoli način pomagali članom društva pri uresničevanju lanskih programov. Sledilo je tajniško poročilo. Kulturno delovanje je bilo v letu 1995 zelo bogato, poleg tega pa je društvo kar v redu nadaljevalo s popraviljem sedeža. Blagajničarka Irena Ferlat je natančno podala svoje poročilo. V imenu nadzornega odbora je spregovoril Franc Bizaj. Sledili so pozdravi gostov. V imenu ZSKP iz Gorice je spregovoril dr. Damjan Paulin, v imenu PD Rupa-Peč Ivo Kovic, v imenu društva Mirko Filej Matjaž Pintar in nazadnje še predsednik društva Jadro iz Ronk Karlo Mučič.

Po razrešnici starega odbora so bile volitve novega odbora, ki ga sestavljajo Jordan Figelj, Gabrijel Figelj, Lovrenc Peršolja, Irena Ferlat, Joško Feri, Franc Bizaj, Ivan Peršolja, Valentina Feri, Maurizio Corsi, Loredana Valentinčič in Nadja Kovic. Predstavnik mladinskega odseka sta: Valentin Devinar in Matjaž Pintar. Novi odbor je še isti večer izvolil novega predsednika. To je Jordan Figelj.

Ob koncu naj omenim še, da se KD Sabotin že aktivno pripravlja na bližnji praznik sv. Valentina, ki bo letos 10., 17. in 18. februarja in bo potekal po temle programu: 10. februarja bo otvoritev razstave Mirka Maraža o živih koreninah. Razstavo bo predstavil prof. Joško Vetrih. Sledil bo nastop MePZ Podgora in MoPZ Štmaver; 17. februarja bo dan slovenske kulture v priredbi mladinskega odseka; 18. februarja bo tradicionalni praznik sv. Valentina s slovesno sv. mašo ob 14.30. V prostorih bivše osnovne šole pa vam bomo postregli z dobrotami na žaru, pristno kapljico in nenazadnje z okusnimi domačimi štruklji. — K.N.

HIP, HIP, HURA!

Tako je odmevalo po vsej okolici Zoncolana v nedeljo, 28. januarja, kamor smo se goriški skavti odpravili na izlet na sneg.

Mali in veliki skavti, mame in očete, prijatelji in prijateljice so se veselo podili po zasneženi planini in uživali na svežem gorskem zraku. Medtem ko so izkušeni smučarji hiteli gor in dol po progah, so najmlajši skupaj postavljali sneženega moža, se kepali in se merili v teku s sankami. K uspehu tega tekmovanja je pripomogla gosta megla na progi, ki je pripomogla k večji napetosti pri sankarskih spustih. Kljub temu smo se po nagrajevanju spet podali na pot in se vrnili v Gorico, kjer smo z mašo v Zavodu sv. Družine sklenili vesel in sproščen izlet. — V.O.

OBMEJNO ŠPORTNO SODELOVANJE

Navada je, da se na začetku vsakega leta srečata pokrajinski odbor ZSŠDI za Goriško in vodstvo Slovenske športne zveze iz Nove Gorice. Do podobnega srečanja je prišlo pred nekaj dnevi na sedežu ZSŠDI v Gorici, kjer sta goste z druge strani meje sprejela predsednik in funkcionar goriške zamejske športne krovne organizacije Marko Lutman in Vili Prinčič. Novogoriško delegacijo pa so sestavljali predsednik Jordan Kodermac, podpredsednik Franc Polenčič ter funkcionar Stojan Sgubin.

Delegaciji sta se dogovorili za datume posameznih prireditev, ki so naslednji: 14. aprila bo na sporedu 2. izvedba *Vivicità*, kjer je glavni pobudnik goriški UISP, obe zvezi pa sodelujeta pri organizaciji. V lanski izvedbi je *Vivicità* predvideval samo 10-kilometrski netekmovalni pohod po ulicah obeh mest, letos pa nameravajo uvesti tudi tekmovalno inačico; 5. maja bo že 17. pohod Števerjan-Gonjače, ki v Brda vsako leto priključijo veliko število ljubiteljev hoje in lepe narave. Štart in cilj bosta letos na Humu; 8. septembra bodo prišli na račun ljubitelja kajakaštva, saj bo na sporedu že 11. izvedba Soške regate s pustom od Solkana do Podgore; 13. oktobra bo na vrsti tradicionalno Kolesarjenje prijateljstva, ki je v prejšnjih letih zelo dobro uspelo, nakar je zanimanje za prireditev nekoliko splahnelo. Zaradi tehničnih težav je lani celo odpadlo. Skupna želja pa je, da bi z novimi prijemi to prireditev poživili in ji dali novega zagona. — VIP

OBČINA
PRORAČUN
GORIŠKE OBČINE ZA
LETO 1996 - PROGRAM
INVESTICIJ

BERNARD ŠPACAPAN

V letu 1996 namerava goriška uprava opraviti precejšnje investicije na raznih področjih delovanja. Že v lanskem letu je uprava lahko razpolagala z neobičajno velikimi sredstvi, ker je končni obračun za leto 94 dal več kot 6 milijard prebitka. Na podlagi te vsote je bilo mogoče opraviti celo vrsto pobud, za katere je v prejšnjih letih zmanjkalo denarja. Seveda nima pri tej zadevi sedanja uprava nobenih posebnih zaslug, saj je prišla na oblast poleti leta 1994 in je torej šele v naslednjem letu konkretno posegla v programiranje in investicije. V proračunu za leto 96 izstopajo predvsem velike vsote denarja, ki so namenjene razširitvi obmejnega postajališča (40 milijard), obnovi gledališča Verdi (6

GORICA: sedež občinske uprave

milijard) in ureditvi vhodov v mesto (15 milijard). Pri teh investicijah gre seveda za državne prispevke in posojila. Prebitke iz prejšnjih let pa bo omogočil celo vrsto del na področju odplak, cest in pločnikov, šolskih stavb in telovadnic. Nekatera od teh del posebej zanimajo slovensko prebivalstvo. Predvsem je pomembno

dejstvo, da je namenjenih 100 milijonov za popravilo ogrevanja v šoli na Kapucinski ulici, kamor bi se torej morala vrniti šola Trinko. Nadalje je namenjenih 300 milijonov za razširitev pokopališča v Podgori, po 350 milijonov pa za pokopališči v Pevmi in Štandrežu. Tudi v tem primeru gre za dela, ki so že dolgo let na dnevnem

redu, vendar iz raznih razlogov niso še do sedaj prišla do konkretne izvedbe. Treba je omeniti še 3 milijarde, ki jih je uprava namenila ureditvi vodnih odtokov v Podgori, Pevmi in Štandrežu, ter nadaljnje financiranje del za ureditev odplak v Pevmi. Med ostalimi investicijami so zanimive še tiste, ki se tičejo popravil na športnih objektih; med temi je tudi 100 milijonov za telovadnico v Štandrežu.

Novost predstavljajo tudi precejšnje vsote denarja, ki jih je uprava namenila novostim, ki jih misli uvesti na področju pobiranja odpadkov: gre predvsem za namestitve nabiralnikov za diferencialno zbiranje smeti, kot se dogaja v raznih večjih mestih. Končno bi med večjimi investicijami omenili še dela na goriškem gradu, ki bi v skladu z načrti moral postati do leta 2001 center kulturnega življenja Gorice.

OTROCI - PROTAGONISTI
V MESECU DECEMBRU

IVA KORŠIČ

Čeprav je mesec december že tonil v pozabo, se le za trenutek povrnimo v lanske predpraznične dni. V tistih dneh so bili namreč naši otroci protagonisti v treh mestnih pobudah.

Slovenski malčki iz mestnih vrtecev so s svojimi izdelki in risbicami sodelovali 16. in 17. decembra, na razstavi v osnovni šoli Pecorini v Stražicah. Prireditev so pripravili državni otroški vrtci didaktičnih ravnateljstev ul. Codelli, ul. Zara, ul. Brolo in Doberdoba v sodelovanju z različnimi ustanovami. Razstava je bila zelo bogata, slovenski otroci in njihove

vzgojiteljice so dokazali, da prav nič ne zaostajajo za italijanskimi vrstniki in jih celo prekašajo v izvornih in s fantazijo prepojenih zamislih. Res smo lahko ponosni nanje!

Učenci zadnjih treh razredov osnovne šole O. Župančič iz ul. Brolo so se pridružili italijanskim, slovenskim z onstran meje in avstrijskim otrokom na že tradicionalni manifestaciji "Lucciolata". Pod spretnim vodstvom učiteljice Danile Komjanc so izdelali lepe,

originalne papirnate svetilke, v katerih so brlele sveče, dežju navkljub. Srečno so z njimi otroci prispeli do telovadnice na Battistijevem trgu, kjer so pod taktirko učiteljice Ketti Tabaj zapeli nekaj božičnih pesmi.

V ponedeljek, 18. decembra popoldne, je bila v knjižnici Damira Feigla slovesna otvoritev mladinske sobe, ki so jo s skupinsko risbo poživili otroci 4. in 5. razreda goriške osnovne šole O. Župančič. Potem ko so med rednim poukom dobro preučili vse značilnosti

junakov iz slovenskih bajk, so jih pod mentorstvom grafika Walterja Grudine narisali na podlagi ilustracij v knjigah, potem pa jih povečali s pomočjo grafoskopa in jih prerisali na tri lesene panoje. Tako so oživel bajeslovni junaki, vsak v svojem naravnem okolju, na veliki steni sobe, ki je namenjena samo otrokom. Tu so knjižne police polne zanimivih otroških knjig. V tem prostoru se bodo vrstile tudi prijetne urice, namenjene najmlajšim bralcem.

IZDELKI IZ KOVANEGA ŽELEZA IN ALUMINIJA

Tabaj F.lli s.n.c.

TABAJ MILOŠ in RAIMONDO

GORICA, ul. Gregorčič 24, tel. 0481-21514 fax 0481-21987

IZDELKI IZ KOVANEGA ŽELEZA - VRATA - OGRAJE

RADISLAV LEOPOLI

GORICA, ul. Brigata Pavia 46 - tel. 0481- 531941

K2SPORT Ul. Raštel 19
Tel. 531884
Fax 534470TRGOVINE
OBUTVEUl. Raštel 7 - Tel. 535162
Ul. Oberdan 7 - Tel. 535520
Ul. Raštel 8 - Tel. 33465**KOSIČ**
GORICA

GLASBA 19. STOLETJA V GORIŠKIH ARHIVIH

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel je v četrtek, 25. januarja, predstavil še en koncert: v komorni dvorani ob Katoliškem domu je Alessandro Arbo, pianist in znana mlada goriška kulturna osebnost, zopet oživil s pomočjo vokalno-instrumentalne skupine nekaj glasbenih ustvarjalcev, ki so živeli v Gorici ob koncu 18. in na začetku 19. stol.

FOTO BEBEMCA

Gre za izjemno obdobje na prehodu od Napoleonovega režima do restavracije, ko je imela Gorica v habsburškem cesarstvu posebno kulturno vlogo na prepihu od Dunaja prek Ljubljane in je med drugim gostovala več evropskih eminentnih plemiških družin. Arbo je

lepo predstavil duh časa in goriške ustvarjalce tega obdobja. Wenzel Wrattni, F.J.B. Dusik in Ignazio Gobi so se z gledovalci po velikih klasičnih mojstrih (Mozart, Haydn); njihove skladbe ne razodevajo posebne globine, ampak prej neko bohemsko lahkotnost in ljudske

teatralne ter plesne vplive. Kontrasti v hitrih prehodih od tragično patetičnih tem do svežih posvetnih divertimentov še najbolje razkrivajo labilnost klasicistične Goriške, ki v pokrajinskih arhivih še vedno skriva glasbene bisere.

DD

NOVA RAZSTAVA

RAZSTAVA MIRE LIČEN KRMPOTIČ V KATOLIŠKI KNJIGARNI

V likovni galeriji Katoliške knjigarne na Travniku bo v petek, 2. februarja, ob 18. uri otvoritev likovne razstave akademske slikarke Mire Ličen Krmpotič iz

Pirana. Mira Ličen se je rodila v Pulju leta 1950 in je diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani leta 1973 pri prof. Maksu Sedeju, kjer je končala tudi

specialko za restavracijsko umetnost.

Umetnica živi in dela v Piranu. Veliko je razstavljala doma in po svetu, z njenimi slikami pa so opremlili tudi vrsto knjig. Slikarka velja za samosvojo likovno umetnico, ki je našla lastno govorico. Njene abstraktne slike odlikujejo izredno vesele in žive barve, saj Mira Ličen uporablja paleto "nevarno" rumenih in rdečih barv, s katerimi slika svoj notranji svet.

Slikarka s svojimi platni govori o bivanjski stiski in veselju današnjega človeka, njene slike pa so odraz izvirne slikarske govornice, ki prepriča predvsem s kompozicijo in harmoničnimi barvami.

PREOKRET

KOMISARSKA UPRAVA V KMEČKI BANKI SE ZAKLJUČUJE

Komisarja, ki že od 4. oktobra 1994 upravlja Kmečko banko, sta za nedeljo, 11. t.m., sklicala izredni občni zbor članov banke, na katerem bodo sklepali o zvišanju kapitala, spremembi banke iz konzorcija v delniško družbo in sprejemu novega statuta.

Banca d'Italia na podlagi ugotovitev inšpekcije in poročil komisarjev zahteva od članov, naj sprejmejo v delniško sestavo Kmečke banke večji italijanski kreditni zavod, ki bo imel tudi nalogo, da našo banko v prvih letih vodi oz. da jo v nadalje nadzoruje.

Odbor članov je dosegel, da se je odstotek, ki je rezerviran za novega partnerja, zmanjšal na 35% (od začetnih 51% oz. kasnejših 40%), da ne bo vstopila v Kmečko banko Cassa di Risparmio iz Verone, temveč Cassa di Risparmio iz Bologne, ki je pokazala bistveno več razumevanja za specifično slovenske banke. Slednja bo za 35% kapitala vplačala nad 18 milijard lir, kar je sorazmerno nedvomno več, kot je izgledalo, da banka velja ob nastopu komisarske uprave. Po zaslugi odbora pa so bile vnesene v statut določene spremembe, s katerimi se je omejil vpliv novega partnerja. Ta bi po začetni zamisli Bankitalia moral dobiti popolno nadzorstvo v Kmečki banki. Kakorkoli že se bodo morali udeleženci izrednega občnega zbora izreči o možnosti, da bolonjski bančni holding vstopi v upravljanje doslej izključno slovenskega denarnega zavoda.

Zelo pomembno je, da je potrebnih le nekaj nad 24 milijard lir za dokapitalizacijo banke, namesto začetno predvidenih 30 milijard. Na sedanje člane banke bo tako odpadlo 4.760.000.000 lir. V tem trenutku pa je važno, da se ta vsota vsekakor zbere, sicer bi neoptirane delnice odkupila Hranilnica iz Bologne in tako povečala svoj odstotek.

S to rešitvijo je ohranjen zadovoljiv večinski delež banke v slovenskih rokah (65%), kar je glede na začetne črtnogledne napovedi, vključno z grožnjami o likvidaciji, vsekakor lep rezultat.

Kot pripravo na občni zbor sklicuje Odbor članov Kmečke banke (ki ga sestavljajo od P. Sanzin, H. Corsi, sen. D. Bratina, dr. K. Devetak in odv. D. Terpin) informativno srečanje s člani banke, ki bo v petek, 2. februarja, ob 20. uri v Kulturnem domu v Gorici.

Na izrednem občnem zboru bodo torej glasovali o preustroju Kmečke banke, ki bo postala delniška družba, kar je bilo sicer tudi v načrtu osrednjih državnih denarnih institucij. Na dnevnem redu je dalje zvišanje delniške glavnice od 2 na 7 milijard, in sicer z uporabo rezervnih skladov in še nadaljnje zvišanje na 18,1 milijarde z izdajo novih delnic, za katere bo 6,34 milijarde kril holding iz Emilije-Romanje.

Podrobnejše informacije o dokapitalizaciji Kmečke banke glede na specifični položaj vsakega člana pa bo zainteresiranec prejel pri predstavniku odbora, ki bo na razpolago na sedežu Slovenskega gospodarskega združenja v Gorici, ul. Roma 20, vsak delavnik od 17. do 19. ure.

OBVESTILA

GRAD KROMBERK. V petek, 2. februarja, bo ob 19. uri na gradu Kromberk slovesno odprtje razstave **Gotske cerkve v Posočju in Goriških Brdih.** Razstava bo odprta do 15. aprila 1996.

DAN SLOVENSKE KULTURE 1996. V okviru prireditve bo v Kulturnem domu v Gorici v ponedeljek, 5.2., ob 18. uri otvoritev likovne razstave mladih goriških ustvarjalcev Nadje Bevcar, Davida Faganela in Hermana Kosiča. Razstavo prireja Zveza slovenskih kulturnih društev in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice.

KULTURNI DOM NOVA GORICA - program prireditve za mesec februar: ponedeljek, 5.2., ob 20.15: *Oktet Berlinske filharmonije*, glasbeni abonma in izven, Kulturni dom Nova Gorica; torek, 6.2., ob 20. uri: *Slovenski kulturni praznik*, Grad Kromberk - Jaz/on se na to posmeje. Marko Kravos v epskih in muhastih verzih, Saša Pavček in Janez Starina, Godalni kvartet Trst; sredo, 14.2., ob 11.30: *Oder glasbene mladine* - Bojan Cvetrežnik, viola, Benjamin Govže, klavir. Viteška dvorana gradu Dobrovo; ponedeljek, 19.2., ob 20.15: *Komorni orkester Slovenicum*, Ljubljana. Dirigent Uroš Lajovic, glasbeni abonma in izven. Kulturni dom Nova Gorica; petek, 23.2., ob 20. uri. Hitove muze na gradu Dobrovo. *Irena Grafenauer*, flauta, *Maria Graf*, harfa; torek, 27.2., ob 19. uri: *Glasba z vrtov sv. Frančiška*, Mirjam Kalin, alt. Frančiškanski samostan Kostanjevica, Nova Gorica.

ŠOLA KRŠČANSKEGA ŽIVLJENJA. V četrtek, 8. februarja, ob 20.30 bo na vrsti drugo srečanje v sklopu šole krščanskega življenja. Predaval bo dr. Jurij Bizjak, prof. na teološki fakulteti v Ljubljani in Mariboru. Tema predavanja je: Bog Oče razodene svoj obraz. Predavanje bo v mali dvorani Katoliškega doma. Prireditelji se opravičujejo, ker ob prvem srečanju, dne 25. januarja, dr. Ivan Likar zaradi nujnih obveznosti ni mogel voditi večera.

V soboto, 10. februarja 1996, bo na Goriškem nastopala **GLEDALIŠKA SKUPINA BESEDA.** Za slovenske osnovne šole bo uprizorila pravljico Rdeča kapica v župnijski dvorani v Štandrežu ob 9. uri in v župnijski dvorani v Doberdolu ob 11.15. Prireja ZSKP.

ROMANJE V LURD z modrim vlakom, ki ga prireja UNITALSI, bo letos od 22. do 28. julija. Že več let ima to romanje posebno slovensko skupino, ki ima svoj prostor v vlaku, nastavitvev v istem hotelu in nekaj lastnih pobožnosti. Zelo priporočamo to škofijsko romanje zlasti letos kot pripravo na sinodo. Kdor bi želel z nami, dobi vsa potrebna pojasnila v Zavodu sv. Družine vsak dan od 11. do 12. ure.

SKPD FRANČIŠEK BORGIIJA SEDEJ - ŠTEVERJAN prireja

PREŠERNOVO PROSLAVO

Nastopil bo mešani zbor Musica viva iz Kranja, napovedoval bo Janez Dolinar.

Sedejev dom v Števerjanu, nedelja, 4. februarja 1996, ob 16. uri.

SKD HRAST DOBERDOB ŠPORTNI ODSEK

vabi na

SMUČARSKI IZLET

v Bad Kleinkirchheim v nedeljo, 11.2.1996

Cena avtobusa: 16.000 lir, vpis do ponedeljka, 5. februarja, na tel. 78130 (Claudio), 78268 (Matej), 78262 (Stanko), 419957 (David). Pohitite!

ZAHVALA

Svojci pok.

MARIJE TOMSIČ

se zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin. Posebna zahvala sestram Zavoda sv. Družine, msgr. Močniku, župniku Markežiču in zdravniku Marjanu Cijanju.

Sovodnje, 20.1.1996

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi našega dragega

IVANA VIŽINTINA

se iskreno zahvaljujemo g. Marjanu Markežiču, ženskemu pevskemu zboru, darovalcem cvetja ter vsem, ki so počastili njegov spomin in ga spremili na zadnji poti.

Svojci

Sovodnje, 1. februarja 1996

AGENCIJA ZA OBLIKOVANJE KREA IŠČE SODELAVCA

OBVEZNO ZNANJE SLOVENSKEGA, ITALIJANSKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA TER IZOBRAZBA ADMINISTRATIVNE SMERI.

Krea

ZAŽELEN JE SAMOSTOJEN IN KOMUNIKATIVEN ZNAČAJ, PRIMEREN ZA DELO V SKUPINI.

PISNE PRIJAVE NA: FAX 0481 / 5358 45 ALI UL. ASCOLI 16/A, 34170 GORICA

TEDEN V BENEČIJI

PODŽIGANJA POLEMIK SO VSAKDANJI KRUH

ERIKA JAZBAR

Tedensko poročilo iz videmske pokrajine namenamo tokrat lokalnemu dnevniku časopisu in raznim polemikam, ki so se rodile v zvezi s problemi, ki se posredno ali neposredno zadevajo tudi naše manjšine. Začnimo pri najbolj odmevni diatribi, ki črpa svojo zanesenost pri žal zgodovinskem antagonizmu Trst-Videm. Povod vsega temelji na stavih, ki jih je predsednik deželne vlade Ceccotti izrekel na srečanju z Lions UD Host v Vidmu. Ob tej priložnosti se je namreč predstavnik Severne lige spustil v precej nepolitичne fraze o zgodovinski vlogi Vidma v F-JK: Videm naj bi tako bil moralna deželna prestolnica ob očitnem dejstvu, da je naša dežela

sinteza dveh različnih realnosti ipd. Novinarji, ki so o srečanju poročali, sicer niso poudarili nevarnosti separatizma ali enostavno kritike kampanilizma; nedvomno so taki izbrani stavki, izluščeni iz konteksta, lahko deležni zaželjenih interpretacij, božanska priložnost torej za vse tiste, ki volilno živijo od tega antagonizma ali ki so enostavno v deželni opoziciji. Poleg odprtih pisem in uvodnikov v dnevniku časopisu ni manjkalo v tem tednu niti interpelacij, na deželo seveda in celo v italijanski parlament (na pobudo zelo aktivne in nam dobro poznane Berlusconijeve poslanke Marucci Vascon).

Napihnjena polemika podpihuje že tako težko vzdušje v naši deželi, obenem pa v svoji zagrenjenosti onemogoča,

da bi se o tem dejanskem problemu enkrat že zrelo razmišljalo.

Kar se tiče ostalih novih in starih napadov na našo manjšinsko skupnost, le bežna omemba, kajti nesmiselno je razglabljanje o besedah, ki temeljijo le na neumnosti. Poglejmo v glasilo Benečanom dobro poznanega kulturnega društva J. Stellini; v samem uvodniku lahko obširno beremo o svojevrstni interpretaciji udara italijanskih oblasti v cerkveno v Matajurju. Krivci naj bi bili, po avtorjevih besedah, sami Slovenci, ki bi s takim dobro zrežiranim manevrom vzbudili pozornost na svoje namišljeno žalostno stanje in tako dosegli z že ustaljeno strategijo nove privilegije; primerna pozornost je ob Gujonu namenjena tudi vsem tistim ustanovam ter posameznikom, ki so monsinjorju izrazili svojo solidarnost. Brez komentarja.

MITTELFEST IN POSTAJA TOPOLOVE

Čedajski festival srednjeevropske kulture Mittelfest je bil v teh dneh deležen drugega pomembnega priznanja. V Bratislavi se je namreč odvijalo srečanje držav, ki sodelujejo pri srednjeevropski iniciativi. Na seji odbora, ki se zavzema za kulturno problematiko in mladinsko sodelovanje, je bila prisotna tudi delegacija Mittelfesta. Politični predstavniki so bili v svojih stvkih navdušeni, saj so čedajski pobudi priznali, da je vzoren primer sodelovanja in utrjevanja vezi med srednjeevropskimi narodi. V neki meri so torej ponovili podporo, katere so bili kulturni delavci deležni že oktobra lani v Varšavi. Povejmo še, da se

bo letošnje peto srečanje poglobilo v pojem "identitete", v novi Evropi zelo aktualne in verjetno za nekatere ne dobro poznane teme. Odvijalo se bo seveda v Čedadu od 20. do 28. julija, na njem pa bodo sodelovali z gledališkimi in plesnimi koprodukcijami in hospitacijami umetniki iz desetih držav, ki oblikujejo nadnacionalno srednjo Evropo.

V teh dneh pa nastaja program tudi drugega pomembnega poletnega srečanja v Benečiji. Gre za Postajo Topolove, ki bo letos že tretjič. Od 6. julija do 4. avgusta bo postala vasica umetniško razstavišče in raziskovalni laboratorij Benečije. Na programu so namreč pomembna imena umetnikov, dobrih po-

znavalcev v raznih panogah, ki bodo letos tudi prvič sodelovali v naši deželi. Zasluga gre predvsem umetniškemu vodji Morenu Miorelliju, ki je v teh letih dal ugled srečanju in tudi letos zbral prvovrstna imena umetnikov v svetu iskanja in poskusov novih umetniških doživetij in izzivov. Velja torej poudariti, da je v relativno zelo kratkem času pobuda doživela široko podporo s strani teh posebnih umetniških delavcev, ki živijo v svojem včasih atemporalnem svetu. O Topolovem, majhni in včasih neprijazni beneški vasici, se danes govori širom naokrog po svetu, saj je iniciativi namenjena tudi stran na internetu. Nihče si ni pred tremi leti pričakoval takega uspeha in širokega odmeva.

EJ

PRIZADEVNO DRUŠTVO

OBČNI ZBOR PLANINSKE DRUŽINE BENEČIJE

Z velikim veseljem poročamo o občnem zboru, ki ga je pred kratkim priredila Planinska družina Benečije. Beneški ljubitelji gora so na svoj živahen način objeli lanskoletne izpeljane iniciative ter predstavili glavne smerice njihovega delovanja z najpomembnejšimi pobudami, ki jih nameravajo uresničiti v tem letu. Nič čudnega, če je tudi letošnji program zelo bogat, saj se planinci lahko ponašajo z več kot

150 člani; res lepo število, če pomislimo, da je PDB nastala komaj leta 1992.

Ob pozdravih raznih gostov, je predsednik I. Tull podal obračun pomembnejših družabnih in družbenih iniciativ, ki so jih izpeljali v letu 1995 (spomnimo na njihov pomembni delež pri zbiranju podpisov za

peticijo RAI pa do čiščenja dvojezičnih tabel po Benečiji, ki so jih neznanci očrnili); ohranitev kulturne tradicije, jezika in korenin, prijateljstvo, skupne obmejne pobude so načela, na katerih gradijo planinci svoje delovanje, ki je usmerjeno predvsem v

mlade generacije, saj bodo te v prihodnosti pisale zgodovino slovenske Benečije.

Med iniciativami, ki jih ljubitelji gora nameravajo

izpeljati v tem letu, prednjači še vedno nova planinska koča, ki jo bodo zgradili pod vrhom Matajurja; že nekaj časa se namreč zbirajo prispevki za njeno gradnjo, vendar finančna sredstva še ne zadostujejo. Drugo hvalvredno pobudo predstavlja še topografska karta v treh jezikih, za katero pa nastaja delovna skupina izvedencev. Ob tem ne smemo pozabiti na ostale točke programa, kakršne so srečanje zamejskih planinskih

društev letos na Matajurju (jubilejno 25. leto), pohodi in vzponi na slovenske gore, pustovanje, taborjenje v dolini Trente in nazadnje tečajji telovadbe, plavanja ter smučanja. Že samo skopo naštevaje programa daje objektivno podobo živahnosti in prizadevanja tega mladega društva z globokimi koreninami med slovenskimi ljudmi, ki pogosto nadomešča vzgojno vlogo slovenske državne šole, saj je v Benečiji še ni.

EJ

RAZMIŠLJANJE

NOVO ALI STARO, NAŠE ALI VAŠE ŠTETJE LET

STANKO ŽERJAL

V primerjalni zvezi teh dveh dejstev nam podatki o službeni dobi državnih in deželnih oblastnikov na dan Jezusovega nastopa v javnosti potrjujejo, da je imel naš Odrešenik najmanj štiriintrideset let, ko je brž po svojem štiridesetdnevem postu in tako imenovanem krstu po le pol leta starejšem bratranču svoje matere ali "malem stricu" Janezu Krstniku in po prvem "naboru" učencev napravil prvi čudež v Galilejski Kani. Rodil se je torej najpozneje leta 748 po ustanovitvi rimskega mesta, torej že leto pred Herodovo smrtjo, ker so knežji modreci z Vzhoda našli božje Dete že v "hiši" in ne več v štalici in jaslicah in je Herod še pri zdravju zaman čakal na povratek Modrih ali "svetih treh Kraljev" in pri zdravju odredil poboj betlehemskih dečkov izpod dveh let starosti. Šele nato je zbolel in bil dolgo bolan, preden je leta 749 umrl, potem ko je bila sveta Družina že nekaj časa v Egiptu. Dionizij Mali niti ni vzel v poštev svetnega

zgodovinarja Flavija, ki bežno omenja Kvirinovo davčno popisovnaje v Palestini. Kristus se je namreč rodil prav v letu nekega popisovnjaja. Toda katerega? Flavij ni dovolj jasen. Svojo zgodovino je pisal po razdejanju Jeruzalema, torej po letu sedemdesetem. Bil je Jud in Rimljanom za tolmača in prevajalca.

Niti med biblicisti (strokovnjaki za Sveto pismo) niti med svetnimi zgodovinarji ni enotnega mnenja o evangeljskih in Flavijevih podatkih, ki bi nudili oporo za točno datiranje Kristusovega rojstva, pač pa vsi brez izjeme priznavajo, da se je naš Gospod rodil najmanj štiri leta pred Dionizijevim štetjem in verjetno celo pet ali šest let poprej. Vsej življenjski dobi je treba dodati kajpak še tri leta javnega delovanja. Pa tudi zoper ta račun se je oglasil francoski biblicist Lagrange že v začetku stoletja in začel dokazovati z dobro utemeljenimi razlogi, da je Jezus javno deloval le dobri dve leti, morda dve in pol. Niti novejši, današnji biblicisti ne zanikajo te možnosti.

Zaradi nejasnosti, netočnosti, negotovosti o letnici rojstva seveda ne bo noben človek pri zdravi pameti tajil zgodovinske resničnosti Jezusa Kristusa. Vendar je možno tudi tajiti. Ruska mladina se je morala več kot šestdeset let učiti tajiti. Brž po zadnji vojni so v Sloveniji prevedli kar ruske učbenike za zgodovino in slovenska mladina se je več let morala izobraževati

iz njih. V enem takih učbenikov za srednje šole sem bral: "Dokazano je, da Kristus ni živel, toda kristjani še naprej verujejo vanj." O tem peklenskem kvarjenju mladine pravijo danes, da je bilo le enoumje. Pravo ime bo: brezumje, brezvestnost, blaznost.

Po vsem povedanem moramo priznati, da smo nekako že v dvatisoči obletnici Kristusovega rojstva, od edinstvene prelomnice zgodovine, od božjega obiska, kakor bi rekel prof. Rebola. Ohranjamo pa odslej uveljavljeno in globoko utrjeno štetje zato, ker ima pätino čistiljive starosti in starinskosti, in še bolj zato, ker je to štetje pisano na vseh starih papirjih in pergamentih in tiskano v vseh starih in novih bukvah po vsem svetu. Pisano in tiskano pa je "po Kristusu" ali "pred Kristusom". Velikanska večina omikanega sveta še vendo tako govori. Razsodni ljudje bomo torej ohranili tudi ime časovnega mejnika.

V tem poljudnem pojasnjevanju krščanske kronike uživam zadoščenje, da prehitim astrologe, vedeževalce, praznoverne, jasnovidce, strahopetce in podobne psihopate. Te vrste ljudje že začenjajo trepetati pred iztekom okroglega števila 2000 let ali pripavljajo patološke napovedi. Vsi ti so v zamudi. Dvatisoč let po Kristusovem rojstvu se je stvarno že izteklo - ali 31. decembra 1995 ali že nekaj prej.

KONEC

MINISTER BOHINC NA SLOVENSKIH UNIVERZAH

ERIK DOLHAR

22. januarja se je slovenski minister za znanost prof. dr. Rado Bohinc sestel z rektorjema obeh slovenskih univerz prof. dr. Alojzjem Kraljem in prof. dr. Ludvikom Toplakom.

Pogovor je tekel o financiranju raziskovalne dejavnosti v prehodnem letu. Sogovorniki so bili mnenja, da naj zakon o organizaciji in financiranju na področju znanosti in tehnologije uredi obveznosti, ki jih ima država kot ustanoviteljica univerz pri financiranju raziskovalne dejavnosti. V ta namen bo določena višina sredstev za ustanoviteljsko financiranje raziskovalne dejavnosti, in to v odstotku državnih sredstev za izobraževanje na univerzah. Predlog za triletno obdobje da univerza, pri določanju višine sredstev pa se

upoštevajo razmerja med sredstvi za raziskovalno dejavnost in izobraževanje na univerzah v razvitejših evropskih državah. Sogovorniki so sklenili, da se v času do uveljavitve zagotavljanja sredstev po novem zakonu v letu 1996 nekoliko dopolni obstoječi način pokrivanja stroškov raziskovalne dejavnosti na univerzah. Država naj predvsem doda v t.i. rektorski sklad sredstva za pokrivanje dela stroškov upravljanja in zagotavljanja materialne osnove za raziskovalno dejavnost na univerzah.

Minister Bohinc se je z rektorjema pogovarjal tudi o financiranju raziskovalnih enot na slovenskih univerzah in o pravnem položaju inštitutov na visokošolskih ustanovah.

GOSPODU KARLU KLINKONU V SPOMIN

FRANC RUPNIK

V četrtek, 18. t.m., so bile v župnijski cerkvi D.M. Vnebovzete v Tolminu pogrebne svečanosti za pok. duhovnikom Karlom Klinkonom. Sveto mašo in pogreb na pokopališču pri sv. Urhu je vodil koprski škof msgr. Metod Pirih. Z njim je somaševalo okrog 50 duhovnikov koprške škofije in en duhovnik iz goriške nadškofije. Škof Pirih je svoj mašni nagovor začel z lepim stavkom: "Kakor ugasne sveča, ko dogori in popolnoma poruši samo sebe, tako je ugasnilo življenje staroste naše koprške škofije, duhovnika Karla Klinkona v 91. letu življenja". Nato je škof še izčrpno orisal dolgo življenje pokojnika.

Rodil se je 2.11.1905 v Tolminu v uradniški družini s štirimi otroki; sestra učiteljica je bila njegova spremljevalka vse do svoje smrti lansko leto, druga pa še živi kot redovnica - uršulinka v Gorici. Gospod Karel si je izbral najprej učiteljski poklic. Študiral je v

Tolminu, v Gorici in v Vidmu. Učiteljeval je v najbolj odročnih vaseh: na Robediščah v Benečiji in v Lojah pod Rodico. Ko je bil vpoklican k vojakom v Rim, se mu je nenadoma zbudil duhovniški poklic. Nanj se je pripravil v Gorici in bil posvečen v mašnika v Gorici 19. junija 1932. Služboval je eno leto v Idriji, nato je postal l. 1933 najprej župnijski upravitelj, leta 1938 prvi župnik na Libušnjah. Tu je preživel težka leta pod fašizmom, vojne grozote in revolucijo druge svetovne vojne ter povojno preganjanje vere vse do l. 1970. Takrat je zaprosil za toplejšo župnijo in postal župnik na Gorenjem polju pri Kanalu, kjer je ostal sedem let. Tolminski župnik Anton Štrancar mu je v tolminskem župnišču pripravil stanovanje in ga povabil v rojstno župnijo.

Tudi tu ni ostal brez dela: vsak dan je maševal, veliko molil posebno za spreobrnjenje grešnikov in za mir na svetu, vodil

ZLATA MAŠA NA MIRENSKEM GRADU

ZDRAVKO POGORELC
C.M. SUPERIOR

Skoraj neopazno je šla mimo nas zlata maša misijonarja g. Stanka Boljka C.M. V nedeljo, 21. januarja, je kot običajno imel redno popoldansko mašo, ki je bila obenem njegova zlata maša. Slovesnost je naznanila pozdravna pesem zlatomašniku, ki so jo pevci na koru ubrano zapeli. Med mašo je zlatomašnik v nagovoru povedal nekaj iz svojega bogatega in pestrega duhovniškega življenja.

Njegova rojstna župnija so Cerklje na Gorenjskem. Po maturi, ki jo je opravil na ljubljanski klasični gimnaziji leta 1939, je vstopil v Misijonsko družbo sv. Vincencija Pavelskega. Po opravljenem noviciatu v Grobljah je večji del teološkega študija opravil v Ljubljani. Še pred končanim študijem ga je vojna vihra zanesla v severno Italijo. Tam je dokončal teološke študije in bil dne 20. januarja 1946 v Tridentu posvečen v duhovnika. Kmalu nato je za nekaj mesecev prišel na Mirenski Grad. Zaradi težkih poveljnih razmer mu ni kazalo ostati tukaj in je po volji predstojnikov odšel v Rim. Od 1946 do 1948 je bil bolniški kurat v Tunisu v Afriki. Od tam so ga predstojniki poslali v Južno Ameriko. V letih od 1948 do 1961 je poučeval v različnih škofijskih semeniščih v Argentini, Paragvaju in Ekvadorju. Naslednjih osem let je v Torontu in Montrealu pomagal v dušno-pastirskem delu za slovenske naseljence v Kanadi. Leta 1969 se je vrnil v domovino. Najprej

je pogrebe, bil je vedno na razpolago za spoved, vse dokler mu ni umrla sestra in je bil prisiljen oditi v dom upokojenih duhovnikov v Šempeter pri Gorici, kjer je zaspal v Gospodu v torek, 16. t.m.

Še dveh stvari ne gre pozabiti ob pogrebu g. Karla Klinkona:

1. Njegovo stalno šibko zdravje, ki ga je zelo oviralo pri dušno-pastirskem delu.

je v Ljubljani opravljal službo superiorja in ravnatelja bogoslovcev ter vmes šel tudi na kak misijon. Ves se je posvetil misijonom in vodenju duhovnih vaj potem, ko je bil razrešen službe ravnatelja bogoslovcev in superiorja v Ljubljani. To delo je opravljal do leta 1979, ko je na prošnjo generalnega superiorja Misijonske družbe odšel za vizitatorja v Čile. Po štirih letih se je vrnil v Slovenijo in v Celju sedem let nadaljeval z ljudskimi misijoni. Pred šestimi leti je prišel na Mirenski Grad. Kljub načetemu zdravju še vedno veliko dela ter je v dobri fizični in psihični kondiciji dočkal svoj zlatomašni jubilej.

Ob zlatomašniku sta bila pri oltarju še sobrat Jože Mejač in provincialni predstojnik dr. Anton Stres, ki mu je na začetku maše izrekel kratko voščilo. Zlate maše se je udeležilo več sorodnikov. Med njimi naj posebej omenim njegovo rodno sestro - redovnico iz Družbe Marijinih sester. Od desetih otrok, kolikor jih je bilo v družini, sta zlatomašnik in sestra redovnica ostala sama.

Po končani slovesnosti v cerkvi je bila pred cerkvijo pripravljena pogostitev za vse udeležence pri maši. Pogostitev so na lastno pobudo pripravili Mirenci - člani Vincencijeve družine in župnijske Karitas. Bog jim povmi!

Gospodu zlatomašniku iskrene čestitke in želja, da bi mogel ob dobrem zdravju še naprej uspešno opravljati svoje duhovniško in misijonsko poslanstvo!

2. Njegovo kruto usodo nehvaležnosti ljudstva, ki jo je moral prestati leta 1951, ko je bil na sodišču v Tolminu obsojen, skupaj z drugimi šestimi sotrpini, na 9 let strogega zapora pod umetno napihjeno obtožbo "sodelovanja pri organiziranju protidržavne špijonaže na Tolminskem v škodo Ljudske Republike Jugoslavije".

Naj mu bo zato Gospod toliko večji plačnik!

V ANHOVEM OBOLENJA ZARADI AZBESTA

V Anhovem, a tudi drugod po Soški dolini oz. na Goriškem, narašča zaskrbljenost zaradi azbestoze, bolezni, ki jo povzroča azbest. Vodstvo Industrije cementa in salonita ter zdravniki v tovarniški ambulanti so prikrivali obolenja delavcev.

Spričo azbestoze, ki se naglo širi in dobiva razsežnosti prave epidemije, je vodstvo Industrije sklenilo, da bodo uporabo azbesta odpravili do leta 2000. V primerjavi z nekdanjimi 30.000 tonami se je poraba v zadnjih letih znižala na 2.000 ton letno, vendar je to kaj slaba tolažba za delavce, ki so oboleli za azbestozo. Gre za bolezen, ki jo lahko primerjamo s silikozo rudarjev ali siderozo delavcev v metalurgiji. Azbestoza povzroči skupaj z drugimi dejavniki v mnogih primerih raka na pljuči. Odbor za varstvo okolja v Anhovem sicer deluje že štirinajst let, toda ves čas je bil deležen sprenevedenja in tudi nerazumevanja v širšem okolju. Zaradi večanja primerov azbestoze so v Anhovem oz. Desklah ustanovili Društvo obolelih zaradi azbesta, ki se bo zavzemalo za pravice obolelih in za izboljšanje njihovih življenjskih razmer. Predsednik Društva Radivoj Velušček zatrjuje, da je število obolelih večje od 500, medtem ko v tovarni še zmeraj dela okoli 100 bolnikov.

Na državni ravni pripravljajo uredbo za ukinitve uporabe azbesta v proizvodnji, saj uporaba slednjega v naši državi še zmeraj znaša približno 7 tisoč ton letno. Država naj bi zagotovila tudi plačilo odškodnin za obolele. Toda gre bolj za načelna zagotovila in obljube, pri čemer v Anhovem zaskrbljenostjo sprašujejo, kdo bo do uveljavitve omenjenih ukrepov pri njih sploh še zdrav. Sicer pa v Anhovem predlagajo, naj bi pri zaščiti obolelih zaradi azbesta upoštevali izkušnje in ukrepe, ki so jih sprejeli v Italiji. M.

KORISTNO SREČANJE

V četrtek, 25. januarja, je v gostišču Makorič v Orehovljah potekalo srečanje med predstavniki občinskega odbora Slovenskih krščanskih demokratov Miren-Kostanjevica z zastopniki stranke Slovenska skupnost iz občin Doberdob in Sovodnje. Uvodoma je spregovorila predsednica omenjenega občinskega odbora Cirila Pregelj, ki je k besedi povabila še prisotnega župana občine Miren-Kostanjevica Zlatka Marušiča in predsednika občinskega sveta te občine Petra Budina. Kot gost je o delu državnega zbora poročal poslanec SKD iz Ajdovščine Miroslav Geržina, kratek pozdrav pa je prinesel predsednik občinskega odbora SKD Nova Gorica Stanislav Valič. V imenu zamejskih gostov so spregovorili občinski svetovalci Marija Ferletič, Julijan Ožbot, Benjamin Černic in Milko Vižintin.

Na srečanju je prišlo do koristne izmenjave mnenj in izkušenj, zadevajočih ožje probleme, povezane z lokalno samoupravo, na vrsto pa so prišla tudi širša vprašanja, tako problematika državnega zbora posebej še v zvezi z zunanjepolitičnimi in manjšinskimi vprašanji. Na srečanju v Orehovljah se je izkristaliziralo mnenje, da je potrebno že v bližnji bodočnosti organizirati sestanke županov občin Miren-Kostanjevica, Doberdob in Sovodnje, saj gre za občine, ki neposredno mejijo in imajo kljub različnim državam številne skupne probleme.

BOŽIČNI KONCERT V NOVI GORICI

V torek, 23. januarja, je v župnijski cerkvi Kristusa Odršenika v Novi Gorici potekal vokalno-instrumentalni koncert, na katerem so nastopili naslednji izvajalci: sopranistka Majda Luznik, mezzosopranistka Metka Ivančič in organist Dimitrij Rejc. Šlo je za koncert z božičnim značajem in ustrezno temu so bile izbrane tudi skladbe za različne sestave, tako za orgle solo, za sopran oz. mezzosopran ob orgelski spremljavi ali pa za oba ženska glasova skupaj, tudi ob spremljavi orgel.

Na sporedu so bila dela J. S. Bacha, S. Premrla, C. Saint-Saënsa, B. Cordansa, J. Pachelbla, B. Arničiča, M. Tomca in J. Offenbacha. Iz navedenih podatkov je razvidno, da je bil koncert slogovno in oblikovno raznolik, vsebinsko pa so prevladovali božični motivi, kar so dakazale zlasti skladbe za orgle in ženski glas. Organist Dimitrij Rejc se je izkazal kot zanesljiv interpret, ki do potankosti obvlada tehnične in poustvarjalne finese tega zahtevnega instrumenta, vse te značilnosti pa so še posebej prišle do izraza na odličnih mehaničnih Mascionijevih orglah. Sopranistka Majda Luznik, ki poučuje solo petje na glasbenih šolah v Tolminu in Novi Gorici, ima kultiviran glas, s katerim obvlada vse pevsko-tehnične in slogovne zahteve skladb različnih dob. Njena učenka mezzosopranistka Metka Ivančič se odlikuje s prodornim in voluminoznim glasom ter poudarjeno muzikalnostjo. Obe pevki sta se v duetih skladali v barvi glasu in prepričljivi interpretaciji.

Bil je to skratka zanimiv koncert s pestrim sporedom, ki je dokazal, da so tudi v manjših krajih in ne samo v prestolnici možni kvalitetni glasbeni dogodki, izvedeni z domačimi močmi. M.V.

OLJČNO OLJE - ODLIČNA LETINA

Letošnja letina oljk v deželi Furlaniji-Juljski krajini je bila najboljša v zadnjih desetih letih. V torkli, ki deluje v Kmetijski zadrugi v tržaški industrijski coni, so do konca decembra predelali 2.450 stotov oljk. Skoraj polovico te količine so pridelali oljkarji iz dolinske občine. Močno pa se je povečal delež oljkarjev iz miljske občine, kjer so v zadnjem desetletju nasadili več hektarov zapuščenih površin z oljkami. Iz poskusnih nasadov v Brdih in furlanskega gričevja so v torklo pripeljali skoraj 40 stotov oljk. Povprečni izplen oljčnega olja je bil 18,8 odstotka. Proizvodnja se je količinsko dvignila, ker postopoma stopajo v rodnost nasadi, ki so jih zasadili v zadnjem desetletju. Oljkarstvo ima vsaj na Tržaškem še gotove možnosti razvoja, saj je za kvalitetno, ekstra deviško oljčno olje veliko povpraševanja. Povprečna cena pri kmetu je letos okrog 15.000 lir za liter oljčnega olja.

OBVESTILO ZA OBRTRNIKE

Zadružna kraška banka obvešča, da so z novim letom prenehale veljati ugodnosti za kratkoročna posojila, ki jih je doslej nudil deželni zavod za razvoj obrti ESA. Deželna zveza zadružnih in ljudskih bank pa je na povabilo deželne uprave, ki pripravlja nove norme za dodeljevanje prispevkov po ugodnih pogojih, odredila novo finančno razpoložljivost, da bi pomagala obrtnikom. Obrestna mera je prilagojena stopnji prime-rate ABI.

TEŽAVE TRŽAŠKIH VRTNARJEV

Na pobudo Kmečke zveze so se pred nekaj dnevi sestali na Kolonkovcu tržaški vrtnarji, da bi preučili načrt občinske uprave o preureditvi tržnice za zelenjavo na debelo pri Sv. Andreju. Občinski predlog predvideva odstranitev osrednje ploščadi na tržnici, ker baje ovira promet tovornjakov. Prav na tej ploščadi pa so imeli svoj prostor vrtnarji in cvetličarji iz predmestja in zaledja Trsta. Občina predlaga, naj se domači vrtnarji preselijo na manjše ploščadi na robu tega prostora. Na sestanku so ugotavljali, da je predlog nesprejemljiv, ker bi selitev prizadela prodajo in bi se zaradi prometa težkih tovornjakov, viličarjev in drugih vozil povečala nevarnost za vse, ki bi ponujali svoje blago. Zato vrtnarji predlagajo, naj osrednja ploščad ostane in naj se na tržnici uvede enosmerni promet, kar bi bistveno zmanjšalo sedanje težave pri raztovarjanju in sami prodaji blaga.

PLINSKI TERMINAL PRI TRŽIČU SPOREN

Italijansko ministrstvo za okolje se bo moralo v kratkem izreči o načrtu za izgradnjo terminala za utekočinjenje plina, ki ga družba SNAM namerava zgraditi pri Tržiču. Ministrstvo bo pri tem upoštevalo mnenje posebne komisije, ki mora preučiti stališča deželne in ostalih neposredno prizadetih krajevnih uprav. Naravovarstvene organizacije, razne ustanove, devinsko-nabrežinska občinska uprava in tudi posamezniki so o računu tega načrta že izrazili negativno mnenje, češ da bi predstavljal veliko ekološko nevarnost za Tržič in ostale vasi v neposredni bližini. Ob tem bi gradnja prizadela tudi krajinski videz zaliva in bi bistveno okrnila možnosti razvoja že načrtovanega turističnega področja, ki gre od Marine Julije do izliva Soče od izliva Timave do Sesljana.

ROK PLAČIL OBČINSKIH DAVKOV POMAKNjen NA 31. MAREC

SDGZ v Trstu opozarja včlanjene in druge zainteresirane obrate, da je vlada sprejela zakonski odlok, ki odgoduje od 31. januarja na 31. marec plačilo občinskega davka na zasedbo javne površine (TOSAP) in na reklamne napise. Obrazce za davek TOSAP bodo poslali davkoplačevalcem kar na dom. Kdor jih ne dobi, se lahko obrne na občinski davčni urad (Ufficio tributi) v Largo Granatieri št. 2 (tel. 6754825, 6754448).

V tem času bi morala občina Trst dokončno ukiniti plačilo t.i. "davka na senco", ki se nanaša na površino senčnih zaves trgovin in drugih obratov. Združenje bo pravočasno obvestilo prek tiska vse prizadete, ko bo sklep potrjen.

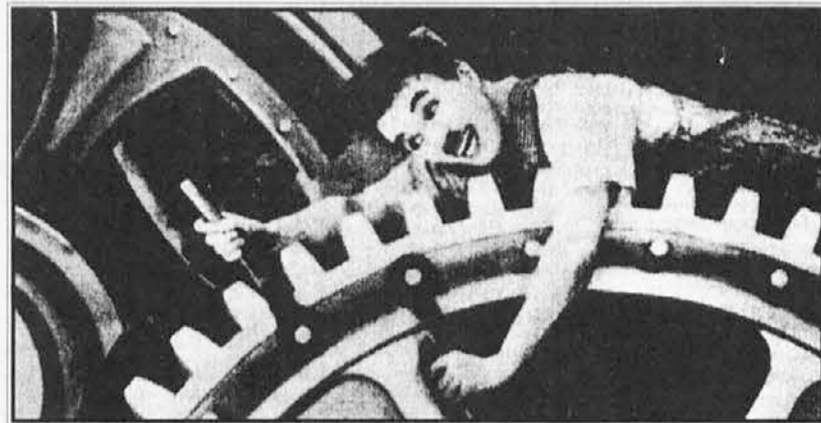
SDGZ nadalje javlja, da je na nedavnem sestanku trgovskih organizacij s tržaškim odbornikom Degrassijem teklá beseda tudi o problemu nove koncesijske družbe, ki je nadomestila podjetje AGIAP. Ta naj bi se po reklamaciji številnih operaterjev ne vedla povsem korektno pri pobiranju davščin. Odbornik Degrassi je zagotovil predstavnikom trgovcev, da je občina že postopala pri novi družbi in da je prizadetim na razpolago za upravičene kritike. Združenje vabi člane, ki so imeli težave s tem v zvezi (npr. neupravičeno zvišanje davkov za reklamne napise, pretirane globe ipd.), naj se obrnejo na organizacijsko tajništvo SDGZ v Trstu za posredovanje (040-362949).

Eno od osrednjih vprašanj sodobne družbe je problem brezposelnosti, zlasti mladinske. O tem je slišati mnogo proglašev, tako s strani politike kot vlade in tudi drugih državnih in evropskih forumov. Vendar je pravih in oprijemljivih receptov malo. Zaradi globoke krize welfarske države se vse razvite ekonomije s tem spoprijemajo in je na dlani skrb vseh, ne le za obdržanje obstoječih delovnih mest, pač pa za nastanek novih. To je prišlo do izraza tudi v oddaji iz tedenskega cikla Radia Trst A o aktualnih gospodarskih temah, ki je bila posvečena pretekli ponedeljek temu vprašanju.

Diskusija, ki jo je vodila urednica Nataša Sosič, je pametno odsmislila problematiko širokih makro-ekonomskih posegov in se omejila na naš ožji delokrog. Tako so bili sogovorniki stvarni in smo lahko tudi zabeležili določeno enotnost pogledov glede nekaterih osnovnih vprašanj. Nastopajoči predstavniki podjetniških in delavskih vrst so skupno ugotovili, da so eden od glavnih vzvodov za pozitivni premik iz ogroženosti prav nove oblike in možnosti izobraževanja, tako za mlade, ki morajo še vstopiti na trg dela, kot za starejše, ki tvegajo, da bodo iz tega izločeni.

Kot je ugotovil član upravnega odbora za informatiko Bogdan Petelin, so prav nove silnice gospodarskega in političnega razvoja - tehnološki razvoj, nastajanje nove Evrope, globalizacija trgov in splošna konkurenca - prisilile podjetja, da gredo v okrepitev strokovnosti in kadrovske organiziranosti,

DAVORIN DEVETAK

pri čemer igra posebno vlogo pravi razcvet informatičnih in komunikacijskih mrež.

Prav tako je izpričal novo opredeljenost delavskega sindikata odgovorni za gradbeni sektor pri tržaškem sindikatu CGIL Renato Keipp, ki je poudaril, da za razviti evropski sindikat ni več tabu tema obstoj in obramba delovnega mesta kot takega. Sindikati delavcev in podjetnikov morajo danes sodelovati pri novem ovrednotenju odnosa do dela, tako starejših kot mlajših; pri nujenju možnosti, da so se izločeni delavci sposobni vključiti se v nova delovna okolja: pri učinkovitem koriščenju vseh "formacijskih pogodb" do drugih državnih in evropskih skladov.

Kakšno mora biti to izobraževanje? Gostinec iz goriških Brd Joško Sirk je brez ovinkarjenja pribil, da se mora menjati miselnost celega sistema. Prva predpostavka temu mora biti družina. Ta mora spet pripraviti mlade na odraslo življenje, ki danes ni več rožnato, kot nam kažejo pokazatelji brezposelnosti

PROBLEMI

BREZPOSELNOST IN IZOBRAŽEVANJE

na Jugu in pri nas doma. Mora jim nuditi prave stimulacije in tudi odpornost.

Prav tako je treba na novo motivirati in izobraziti mentorje. Ne le v tradicionalni šoli, ampak tudi v poklicnih usmeritvah (teh je še vedno premalo!) je treba močno povezati teorijo s prakso; treba je pridobiti najboljše mojstre iz stroke in jih vključiti v šolski proces; tečaje je treba podaljšati (poklici) ali skrajšati (univerzni tečaji) po drugih uspešnih vzorcih, ki so že v veljavi v Evropi in drugje.

Ob vsej skrbi za tehnološki razvoj, tudi po zatonu varnih državnih in drugih služb (banke ipd.), je treba ponovno resno ovrednotiti fizično delo, obrtna in druga "dela z rokami"! Tu pridejo spet v poštev družine, ki morajo enkrat za vselej razumeti, da nima smisla pošiljati cele nižješolske generacije na t.i.m. parkirišča višjih šol. S pomanjkanjem prave selekcije izdelajo, ali naj bi izdelali, te šole skoraj vsi. Vemo pa, koliko jih gre na univerzo in koliko jih univerzo dokonča.

Prilik v našem okolju od Trsta do Benečije in Kanalske doline je še in še, od gostinsko - turističnega sektorja do raznih inovativnih trgovinskih in servisnih dejavnosti, npr. zelenega turizma, turistične asistence na teritoriju. Pa tudi razmeroma "stare" obrtne figure, kot so kamnosek, kovalec konj ipd. imajo gotovo bodočnost v viziji sodelovanja in uskaljevanja z novimi panogami. Za ovrednotenje prožnejših oblik priučitve poklica (in torej zaposlitve) za mlade, za kar bo nujno sodelovanje med delodajalci in delavskimi sindikati.

Na velike, državne in evropske reforme bo treba še počakati. Boljšega sodelovanja med podjetniki in sindikati, ki naj temelji na odkritem soočenju s problemi in njihovem izvirnem reševanju, oziroma med šolo in družino, ki morata skupaj motivirati mlade, ne s potuho, ampak z vzgojo k navadi in sposobnosti do dela, se lahko lotimo že v našem "mikrokosmosu" in sedaj.

SPOROČILA ZA MEDNARODNE OPERATERJE

Sejmi v Tirani, Zagrebu in Ljubljani

V novem letu je delovanje za mednarodne operaterje kar se da pestro. Trgovinska zbornica v Trstu bo priredila skupinske nastope za krajevna izvoznouvozna in druga podjetja na nekaterih važnih sejmih v sosednjih državah: npr. na tržaškem Expoju v Tirani, od 29. februarja do 3. marca; na ljubljanskem sejmu Alpe Jadran od 4. do 9. marca; ter na Pomladanskem sejmu v Zagrebu, od 16. do 20. aprila letos.

Gostovanje gospodarske zbornice v Trstu

Pred kratkim sta bili na obisku pri trgovinski zbornici v Trstu delegaciji podjetnikov iz osrednje Srbije in Kragujevca, ki sta ju vodila predsednika gospodarske zbornice Srbije in območne zbornice Kragujevac. Zainteresirana tržaška podjetja so imela priložnost za srečanje s srbskimi podjetniki na skupnem sestanku v trgovinski zbornici v torek, 23. t.m., ter tudi na operativnih sestankih.

Od 6. do 8. februarja je predviden obisk zastopstva podjetnikov pod okriljem gospodarske zbornice iz Novega Sada, ki bo organiziralo podobno srečanje s krajevnimi operaterji v torek, 6. februarja, ob 17. uri, v Rdeči dvorani trgovinske zbornice v Trstu.

Borza sodelovanja z vzhodnoevropskimi državami

Trgovinska zbornica v Trstu je razposlala stanovskim organizacijam ter podjetjem vprašalnik z informacijami o predlaganih projektih sodelovanja s podjetij Vzhodne Evrope. Informacije bodo posredovali v okviru vzajemne izmenjave ponudb-povpraševanja podjetij z drugimi zbornicami in sorodnimi organi sledečih držav: Bolgarija, Bosna Hercegovina, Hrvaška, Madžarska, Makedonija, Moldavija, Poljska, Republika Češka, Romunija, Slovaška, Srbija in Ukrajina.

Slovensko deželno gospodarsko združenje v Trstu bo spremljalo te in še druge pobude z zunanjetrgovinskega področja in je na razpolago za podrobnejše informacije (tel. 040-362949).

SMUČANJE: INTERVJU

MIKLAVC, ĘDEN NAJBOLJ PRILJUBLJENIH ŠPORTNIKOV V SLOVENIJI

ERIK DOLHAR

lestvici.

Mnogi časnikarji se gnetejo okoli Vas. S kakšnimi vprašanji Vas lahko najbolj presenečajo?

Večina novinarjev hoče narediti ekskluzivno reportažo oz. intervju in zato postavlja vprašanja, ki niso vsakdanja, ki morda niso direktno vezana z mojim športom, tako da sem v zadnjem času prejel že mnogo takih vprašanj, pri katerih sem bil morda res presenečen, a sem za vsa našel odgovor. Lahko rečem, da sem se doslej vedno znašel.

Ob koncu prejšnje sezone Vas je na športni poti zaustavila poškodba. Kako je tekmovalcu, ko se

mu zruši svet, ko je tisto, v kar je vlagal, za nekaj časa prekinjeno?

Poškodba me ni zaustavila, ker me drugače ne bi bilo več tukaj. Doletela me je poškodba, ki je za vsakega športnika prelomnica, vendar sem tedaj zbral v sebi ogromno volje, da sem se lahko tako hitro in uspešno vrnil na smučišča.

V smučarskem športu je ogromno poškodb, po drugi strani pa padajo rekordi, saj se smučarji hitro vračajo na bele poljane. Kaj mislite, da je vzrok za to?

Vrhunski šport teži vedno višje, kar zahteva tudi določeno ceno, t.j. poškodbe. S tehniko pa napreduje tudi medicina in mislim, da je ravno to razlog, da se športniki po takih poškodbah lahko vrnejo na smučišča. Če pogledamo nekaj let nazaj, ugotovimo, da je bilo veliko več zlomov in skoraj nič poškodb kolenskih vez, v zadnjem času pa zlomov dejansko ni več; obstajajo le še poškodbe vezi, ker so se materiali, moč in fizična pripravljenost tekmovalcev dvignili na tak nivo, da vezi enostavno ne zdržijo več, oz. da zdržijo manj kot mišice.

AMATERSKI NOGOMET

KRAŠKI DERBY 1.A.L. BREZ ZMAGOVALCA

Kraški derbyji amaterskih nogometašev se že po tradiciji zaključujejo z neodločenim izidom. Tako je bilo tudi tokrat v Križu, kjer sta domača Vesna in bazovska Zarja remizirali 1-1. Po mnenju predsednika Zarjanov Miriama Žagarja je rezultat pravičen.

"Rezultat je po mojem mnenju pravičen. Ekipi sta si bili namreč na igrišču enakovredni. Igra ni bila lepa, kajti igralci so posebej čutili to tekmo in so gotovo igrali zelo živčno, čeprav je bila tekma zelo korektna. Mislim, da smo Zarjani lahko zadovoljni s točko."

Kaj pa si obetate od nadaljevanja prvenstva?

"Drugi del smo začeli precej obetavno in upamo, da bomo še naprej igrali tako kot doslej. Sedaj so se vsi poškodovani igralci vrnili, tako da so skoraj vsi na razpolago ekipi. Mislim, da bo zaradi tega nadaljevanje prvenstva za nas uspešnejše." **E.D.**

KOŠARKA

ZAPRAVLJENA PRILOŽNOST

IVAN BAJC

Jadran si je s sobotnim porazom s peterko Monze zapravljal dobro priložnost, da bi si tri kola pred koncem zagotovil uvrstitev v play-off. Vremčevi fantje so tokrat zaigrali nekoncentrirano in le občasno zadovoljivo. Glavna odgovornost za poraz pa vsekakor pada na trenerja, ki svojim ni znal vliti prave borbenosti in volje do zmage, morda pa je tudi sam slabo rotiral igralce. Po mnenju gledalcev se je namreč na parketu znašel v ključnih trenutkih zgrešen (ali nekoncentriran) košarkar, na klopi pa so predolgo obsedeli nekateri napadalci, ki bi lahko še rešili končni rezultat.

Novopečeni pomožni trener Jan Gregori: "Kar se tiče stanja na lestvici in Jadranove možnosti za uvrstitev v končnico prvenstva, sem še vedno optimist. Za matematično uvrstitev nam po vsej verjetnosti manjkajo še štiri točke. Poiskati jih bomo morali na ostalih treh srečanjih, ki nam preostajajo do konca prvenstva. Par točk bi morali doseči doma proti Cassanu, zmagati pa moramo sedaj tudi na enem izmed dveh gostovanj, in sicer ali proti Desiu ali z Oderzom. Naj še omenim, da smo si tokrat zapravlili dobro priložnost, predvsem ker si je Monza z zadnjim metom pridobila tudi medsebojno razliko v koših. Upam le, da nas ne bo to na koncu drago stalo!"

TENIS

SELEŠEVI IN BECKERJU AVSTRALSKI TURNIR

Novosadčanka Monika Seleš in Nmec Boris Becker sta zmagovalca letošnjega odprtega teniškega turnirja v Melbournu, prvi preiskušnji, ki velja za Grand slam. Vedno bolj "okrogla" nova Američanka je v finalu po treh setih premagala Nemko Huberjevo, 29-letni rdečelasi "Bum-bum" pa je s premišljeno igro porazil majhnega Američana kitajskega rodu Michaela Changa.

SMUČARSKI SKOKI

USPEŠEN KONEC TEDNA MLADEGA PETERKE

Še ne 17-letni Moravčan Primož Peterka je v petek, 19.

t.m., osvojil prvo zmago v svetovnem pokalu v poljskih Zakopanih, dva dni kasneje pa bi podvig kmalu ponovil, saj je bil slabši le od avstrijskega veterana Goldbergerja. Izkazali so se tudi ostali Slovenci, saj je bil v nedeljo Meglič peti, Kladnik pa deveti.

IZJAVE GORIŠKIH ŠPORTNIKOV

Juventina: LADO MARCHI

Štandreška Juventina je v domači tekmi promocijske nogometne lige tokrat ostala praznih rok. Podpredsednik društva Lado Marchi je tako komentiral spodrsljaj:

"Mislim, da gre naš poraz pripisati velikemu številu poškodovanih igralcev Juventine, ki tokrat niso stopili na igrišče. Ko ti namreč zmanjkata dva stebra, je težko narediti kaj več. Izgubili smo z minimalnim rezultatom po napaki naše obrambe. Naš cilj na začetku prvenstva je bil, da se rešimo, ne pa da napredujemo. Pred nami je še 13 tekem in upajmo, da bosta že v nedeljo spet nastopila poškodovana igralca."

Dom: LIVIO SEMOLIČ

Goriška peterka Doma je bila tokrat poražena za 15 točk, kar je odbornik Livio Semolič takole opisal:

"Zamudili smo dobro priložnost, da bi se približali drugemu mestu. Vsekakor imamo nekaj opravičil, saj je Di Cecco zmanjkal na tej tekmi, igral pa ni niti poškodovani Podberšič. Večji del tekme smo vseeno bili enakovredni nasprotnik Santosu, v prvem delu pa smo vodili tudi za deset točk. V tem delu je bil predvsem učinkovit Vasja Jarc. V nadaljevanju je prišla do izraza utrujenost in tudi rezervni igralci niso dali svojega doprinosa, tako da so si nasprotniki nekaj minut pred koncem priigrali odločilno prednost in nato zaslužno zmagali..."

Valprapor: ALEŠ FERJ

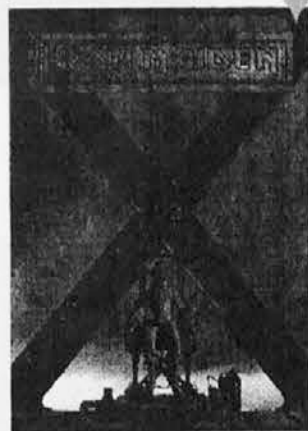
Valovci so tokrat gladko slavili v gosteh, predvsem po zaslugi kapetana Aleša Ferija, ki je tekmo tako komentiral:

"Igrali smo proti ekipi, ki je zadnja na lestvici, a je težko igrati proti nasprotniku, ki nima kaj izgubiti, zato smo še bolj zadovoljni gladke zmage, ki smo jo dosegli v gosteh. Z igro smo lahko zadovoljni, ker smo nasprotnika premagali po eni uri in ga nadigrali v vseh elementih. Sam sem pokazal dobro odbojko, kar je pripomoglo k zmagi naše ekipe, tako da sem dvakrat zadovoljen. Novi točki sta nam dali novih moči, samozavesti tudi za nadaljnji potek prvenstva, saj nas čaka že v soboto pomembno domače srečanje proti četrtouvršeni šesterki, ki bi jo z zmago doma dohiteli na razpredelnici in osvojili četrto mesto po prvem delu, kar bi bil za naše mlado moštvo vsekakor dober rezultat."

MLADI MLADIM MLADI MLADIM MLADI MLADIM MLADI MLADIM MLADI MLADIM

IRON MAIDEN LIVE

O.J.SALA

V nedeljo, 21. januarja, se je v ljubljanski Hali Tivoli zgodil izjemen dogodek za ljubitelje rock glasbe in posebej heavy metala: končno, po več kot desetih letih, se je v Slovenijo vrnila skupina Iron Maiden. Koncert, ki ga je organizirala mlada koprška agencija Boom, je sodil v tour X-FACTOR, kar je tudi ime zadnjega zvočnega produkta tega angleškega benda (izdali so ga lansko leto pri založbi EMI). Nastopili so v veliki drsalni dvorani, ki je bila ob tej priložnosti skoraj polna: verjetno ne pretiravam, če rečem, da je bilo tam najmanj 8.000 gledalcev, mladih in starejših, ki so kljub ne najboljшему vremenu, oziroma rahlemu sneženju, prišli z vseh koncev Slovenije, pa tudi iz bližnje Hrvaške, Avstrije in seveda

Italije.

Predskupina DIRTY DEEDS je začela svoj enourni nastop ob osmih in že pri prvi pesmi navdušila občinstvo. Temu je botroval tudi stil glasbe, ki je bil precej rafiniran in melodičen hard rock, in izredno živahen nastop štirice. Moram pa pogrjati tonskega mojstra, ki ni pripomogel k prav najboljшему soundu, morda nalašč... pač skrivnosti show businessa, saj so imeli Iron Maiden sami na začetku svoje kariere zanimive izkušnje s tem v zvezi.

Nekaj po devetih, po približno četrturnem tehničnem premoru, so se ugasili reflektorji in padel je veliki zastor s črko X, ki je do tedaj prekrival oder; začela se je dvourna apokalipsa. Peterica je takoj udarila po občinstvu z novimi in starimi pesmimi, katerih izbor je bil

res dobro premišljen. Naj omenim samo zgodovinske uspešnice 2 MINUTES TO MIDNIGHT, ACES HIGH, HALLOWED BE THY NAME, POWERSLAVE, HEAVEN CAN WAIT, THE EVIL THAT MAN DO LIVES

ON AND ON, FEAR OF THE DARK, pri katerih je dvorana z navdušenjem prepevala in rajala, a velika večina obiskovalcev je prav tako dobro poznala nove FORTUNES OF WAR, BLOOD ON THE WORLD'S HANDS, THE AFTERMATH in SIGN OF THE CROSS z "gregorianskim" začetkom. Nastop je bil sosledica mirnih in intenzivnejših trenutkov, ki pa nikoli niso zapadli v surovo nasilje, kot si rock glasbo predstavljajo starejše generacije. Na sredi večera, v dokaj mitološki atmosferi, ki so jo prikrojile počasnejše pesmi, je svoj čudovit akustično električni solo zaigral basist Steve Harris, skupaj s kitaristom Daveom

Murrayem edini prvotni član skupine. Poleg ostalih, to je bobnarja Nicka McBraina in kitarista Yanicka Gersa, je predvsem blestel novi pevec Blaze Bayley, ki je odlično nadomestil Brucea Dickinsona, znanega po svoji v živo ne najbolj točni uglašenosti. Kar pa me je nekoliko razočaralo, je bila revna scenografija, drugače značilnost skupine. Treba pa je omeniti, da sta bila tokrat na odru dva 3 in pol metrska Eddija (maskota ansambla). Pri obeh sta bila izraziti popačenost in trpljenje, ki ju lahko povzročijo tehnološke zlorabe. To je namreč osrednji motiv zadnje plošče.

Nastop je bil izredno bogat in po zvočni plati zelo

kvaliteten, celo niti preglasen, kot se ponavadi dogaja ob podobnih priložnostih. Občinstvo je s svojim prisrčnim navdušenjem zelo pripomoglo k temu, da se je skupina znašla med prijatelji in torej posredovala pozitivne občutke. Naj povem, da sem bil veselo presenečen nad pomanjkanjem vinjenih gledalcev in nasilnežev, prava redkost na takšnih koncertih. Zato sem se opogumil in tudi sam stopil med množico tik pred oder in brez fizičnih posledic zdržal do konca večera. Publika pa ni in ni hotela oditi, zato so nas Angleži obdarili še s tremi pesmimi; kot zadnjo so zapeli znamenito 666 THE NUMBER OF THE BEAST.

V SREDIŠČU VINORODNE SLOVENIJE V MESTU VINA, V LJUBLJANI,
V NAJSTAREJŠI IN NAJBOGATEJŠI VINOTEKI V SLOVENIJI, V VINOTEKI SIMONA BRADEŠKA.

Vinoteka

Ko prihajate iz Primorske v Ljubljano in se želite pozimi pogreti, poleti pa osvežiti, se

morate zateči v Vinoteko

Simona Bradeška na Gospodarsko Razstavišče.

Vedno bomo za Vas našli steklenico odličnega vina in kakšno domačo izvirno jed.

Jedi v vinoteki Simona

Bradeška so preproste, izbrane, slovenske narodne

jedi, z vsemi pridibi Avstro-ogrske in italijanske

sredozemske tradicije.

Njihova raznolikost se

sklada z raznolikostjo

slovenskih vin, ki jih

Vinoteka Simona Bradeška

ponuja.

PHOTO: FRASSETTO

V Vinoteki Simona

Bradeška lahko izbirate

med več kot 900

različnimi slovenskimi

vini. Pestrost ponudbe in

zadovoljstvo

sladokuscev dopolnjujejo

arhivska vina, vinske rari-

tete in nagrajena vina

mednarodnega vinskega

sejma v Ljubljani.

In nenazadnje;

našli boste tudi čez 60

urbunskih

francoskih vin.

Vinoteka

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

DUNAJSKA 18

61000 LJUBLJANA

TEL: +386 61 131 50 15

FAX: +386 61 131 63 52

